

ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ปริญญาานิพนธ์
ของ
เสกสันต์ ศิริวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มิถุนายน 2553

ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ปริญญาานิพนธ์

ของ

เสกสันต์ ศิริวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

มิถุนายน 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

บทคัดย่อ

ของ

เสกสันต์ ศิริวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

มิถุนายน 2553

เสกสันต์ ศิริวรรณ. (2553). *ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับและความสัมพันธ์ของความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 600 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5 และแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นักเรียนมีระดับความศรัทธาในศีล 5 ทุกข้อและโดยรวมอยู่ในระดับมีความศรัทธาที่ชัดเจน
2. นักเรียนมีการปฏิบัติตนในหลักของศีล 5 อยู่ในระดับการปฏิบัติตนค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาส่วนระดับการปฏิบัติตนในศีล 5 เป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนในศีลข้อ 1 และศีลข้อ 4 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการปฏิบัติตนในศีลข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และข้อที่ 5 อยู่ในระดับค่อนข้างมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่นโดยรวมพบว่า มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.013 ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความศรัทธาในศีลข้อ 1 กับการปฏิบัติตนในศีลข้อ 1 มีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ 0.133 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ความศรัทธาในศีลข้อที่ 2 ข้อที่ 3 กับการปฏิบัติตนในศีลข้อที่ 2 ข้อที่ 3 มีค่าความสัมพันธ์กัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความศรัทธาในศีลข้อที่ 4 กับการปฏิบัติตนในศีลข้อที่ 4 มีค่าความสัมพันธ์ในทิศทางบวกเท่ากับ 0.089 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความศรัทธาในศีลข้อที่ 5 กับการปฏิบัติตนในศีลข้อที่ 5 มีค่าความสัมพันธ์กันในทิศทางลบเท่ากับ -0.107 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE FAITH IN THE FIVE FUNDAMENTAL VIRTUES
EFFECTS OF BEHAVIOR ON TEENAGERS

AN ABSTRACT
BY
SEAKSUN SIRIWON

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

June 2010

Seaksun Siriwon. (2010). *The Faith in The Five Fundamental Virtues Effects of Behavior on Teenagers*. Master Project, M.Ed.(Guidance and Counseling Psychology).Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.Master Project Advisor: Asist. Prof. Dr.Totsaworn Maneesrikum.

The purpose of this study were to examine the level of the faith in the five fundamental virtues effects of behavior on teenagers; examine the relationship between the faith in the five fundamental virtues effect of behavior on teenagers.

The population used in the research were 600 students of the grade 12 at Debsirin school in The Bangkok Education Service Area Office 1 derived through Simple random sampling of 500 students. The instrument used for collecting the data was the questionnaire. The statistics used for analyzing the data were mean, standard deviation and Pearson product moment correlation.

The research findings were as follows:

1. Having the faith in the five fundamental virtues of the teenagers was at the high level.

2. Behaving followed the five fundamental virtues of the teenagers were in rather rigorous. Moreover, the behaving followed the five fundamental virtues separated issues were found as follows: Behaving followed of the teenager in the first and the forth fundamental virtues were at the moderate level. However, behaving followed of the teenagers in the second, the third and the fifth were at the high level.

3. The correlation between the faith in the five fundamental virtues and the behavior of the teenagers in overall showed a positively level of correlation at 0.013 showing statistically insignificant meaning. However, the separated issues of the five fundamental virtues found as follows: Firstly, the faith and the following in the first fundamental virtue showed a positively level of the correlation at 0.133 showing a statistically significant at the level of 0.1. Secondly, the faith and the following in the second and the third fundamental virtues showed an insignificance of the statistical. Thirdly, the faith and the following in the forth fundamental virtues showed a positively level of the correlation at 0.089 showing a statistically significant at the level of 0.05. Finally, the faith and the following in the fifth fundamental virtue showed a negatively level of the correlation at -0.107 showing a statistically significant at the level of 0.05

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ ประธาน
ควบคุมสารนิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง ซึ่งได้ติดตามความก้าวหน้า
ของงานวิจัยอย่างใกล้ชิด และ อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ พระครูธีรสารปริยัติคุณ (พระมหา ดร.เดช กตปุญโญ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ และ อาจารย์ในโรงเรียนเทพศิรินทร์ทุกท่าน
ที่ได้เมตตาให้ความกรุณาในการช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในโรงเรียนเทพศิรินทร์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล ที่ได้ให้กำลังใจ และให้ความเมตตา
ดูแลผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ คุณอริสรา ภูริวัฒน์ คุณมนัชญา อาคมวิวัฒนะ และเพื่อนๆ จิตวิทยาการแนะ
แนวทุกท่านที่คอยติดตามความก้าวหน้าของงานวิจัยเสมอมา

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณในพระเมตตาของสมเด็จพระญาณวโรดม พระอุปัชฌาย์ของผู้วิจัย
ที่โปรดประทานความเมตตา และให้การสนับสนุนในทุกๆ เรื่องแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด บุรพาจารย์
คณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ของผู้วิจัย ตลอดจนบิดามารดา คุณตา คุณยายที่เป็นกำลังใจ
อันสำคัญของผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยขออุทิศสิ่งดีงามทั้งหมดแก่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน และขอกราบขอบพระคุณ
อย่างสูง

เสกสรรค์ ศิริวรรณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
การปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของวัยรุ่น	6
ศีล 5 หลักปฏิบัติตนเบื้องต้นในพระพุทธศาสนา	11
ความหมายของศีล	11
การปลูกฝังเรื่องศีลแก่วัยรุ่น	12
ประโยชน์และโทษของการไม่รักษาศีล	14
ความศรัทธาความเชื่ออย่างมีเหตุผล	22
ความหมายของความศรัทธา	22
ลักษณะของศรัทธาในพระพุทธศาสนา	23
บทบาทของศรัทธาที่มีต่อศีล	26
ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	49
ความมุ่งหมายของการวิจัย	49
สมมติฐานในการวิจัย	49
ความสำคัญของการวิจัย.....	49
ขอบเขตของการวิจัย.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
อภิปรายผล	51
ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	57
ภาคผนวก ก	58
ภาคผนวก ข	60
ภาคผนวก ค	67
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	72

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบความศรัทธาในศีล 5 (n = 500) ...	47
2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการปฏิบัติตน ของวัยรุ่น (n = 500)	47
3 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่น	48
4 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5	68
5 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น	69
6 แสดงค่าเฉลี่ยความศรัทธาในศีล 5	70
7 แสดงค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตนของวัยรุ่น	71

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความศรัทธาในศีล ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น	40

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การมีศีลได้ชื่อว่าเป็นรากฐานของความดี ในทางพระพุทธศาสนาการมีศีลถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้คนเป็นคนไม่เป็นสัตว์ เพราะเป็นการเว้นการเบียดเบียน เว้นการทำลายผู้อื่นและตนเอง ด้วยการฆ่า การทำร้ายกัน เว้นการลัก การปล้น การฉ้อโกงกัน เว้นการทำผิดทางเพศ โดยการละเมิดสิทธิของผู้อื่นเป็นเจ้าของ เว้นการพูดปดหลอกลวงกันไม่มีความจริงใจต่อกัน เว้นการดื่มของมึนเมาเสพของเสพติด สิ่งเหล่านี้คือศีล 5 การเว้นดังกล่าวนี้ เรียกว่าศีล ซึ่งแปลว่า ปกติกรรมตาและตามปกติกรรมตาคนทั่วไปก็ไม่ได้ฆ่าเขา ลักเขา เป็นต้น ตรงกันข้ามการฆ่าเขา ลักเขาเป็นอาทิ กลับเป็นการผิดปกติกรรมตา พระพุทธองค์ท่านทรงบัญญัติศีลไว้เพื่อให้คนอยู่ในสภาวะปกติ คือ เป็นคนตามปกติตามสภาวะเดิม ไม่ก่อกรรมใครอันทำให้เขา ตลอดจนตนเองต้องเดือดร้อน ผู้จะศึกษาพระพุทธศาสนา ต้องรู้จักรากฐานแห่งความดีอันทำให้คนเป็นคน คือ ศีล ดังกล่าวนี้อัน ดั้งนั้นศีลเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมสงบอยู่เย็นเป็นสุขเกื้อกูลต่อกัน (สมเด็จพระญาณวโรดม. 2550: 16)

สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ศีลธรรมของประชาชนเสื่อมทรามลงก็คือ ความกดดันทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสาเหตุจากการเอาไรต์เอาเปรียบกันในสังคม เกิดระบบการแข่งขันทำให้ค่านิยมที่ดีงามต่างๆ และความเชื่อเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จากสังคมที่เคยยกย่องคนประพฤติดีประพฤติชอบก็กลับมายกย่องบุคคลที่มีทรัพย์สินสมบัติ หรือเงินแทน โดยไม่ใส่ใจว่า บุคคลนั้นจะได้เงินมาโดยวิธีใด บุคคลจึงเกิดแรงขับที่ต้องตอบสนองความต้องการทางวัตถุ มีการเบียดเบียนกันทั้งทางตรงและทางอ้อมนับตั้งแต่ การฉ้อ ปล้น ฆ่า เพื่อประสงค์ทรัพย์สิน ฆ่าล้างแค้น ข่มขืนสตรี และผู้เยาว์ มัวเมาในอบายมุขหรือแหล่งกามารมณ์ รวมไปถึงการทุจริตคดโกงกัน ดังเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เสมอ ปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเสื่อมด้านศีลธรรมของบุคคล และแผ่ขยายไปถึงเยาวชนด้วย ถ้าปล่อยให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ ขยายต่อไป จะเกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ เพราะว่า ประเทศชาติจะก้าวหน้าหรือพัฒนาไปได้ก็ขึ้นอยู่กับ การประพฤติปฏิบัติของคนในชาติเป็นสำคัญ โดยเฉพาะเยาวชนในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อันเป็นวัยที่จะพัฒนาไปเป็นแรงงานระดับกลาง หรือเรียนต่อเป็นปัญญาชนของชาติต่อไป ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า จะทำอะไรเป็นเครื่องยับยั้งจิตใจ ไม่ให้มนุษย์กระทำชั่วหรือเป็นทาสทางอารมณ์ คำตอบที่น่าจะเห็นตรงกันก็คือศาสนา นั่นคือ ต้องเข้าใจศาสนาของตนเอง อย่างถูกต้อง และปฏิบัติตามหลักการของศาสนานั้นๆ ตามหลักพระพุทธศาสนาถือว่า ศีลนั้นเป็นข้อปฏิบัติขั้นเริ่มแรกสุดที่มุ่งไปที่ความประพฤติพื้นฐาน โดยเน้นการละเว้นความชั่วต่างๆ (พระศรีสุทธิโมลี. 2524: 173 – 174)

ความศรัทธาหรือความเชื่อ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนไทยเรามาโดยตลอด ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่มักจะมีความเชื่อว่าสิ่งทั้งหลายทั้งปวงย่อมเกิด

มาจากกฎแห่งเหตุและผล ดังนั้น จึงได้วางเกณฑ์ แนวทางประพฤติปฏิบัติทางกายและทางวาจา ในอันที่จะไม่ละเมิดไปจากเกณฑ์อันควร ที่เรียกว่า “ศีล” หากผู้ใดมีความเชื่อที่อยู่ในกรอบของศีลดีแล้ว ก็ย่อมได้ชื่อว่า เป็นผู้ผู้มีโลกะ โทสะ โมหะน้อยอยู่ควรแก่การเป็นมนุษย์ หากผู้ใดล่วงละเมิดหลักของศีล 5 แล้ว ในหลักของความศรัทธาได้กล่าวผลของผู้ที่ล่วงละเมิด การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นประจำว่า ผู้ที่กระทำ ปาณาติบาต ย่อมต้องไปเกิดในนรก ในเปรตวิสัยหรือในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เป็นต้น สิ่งดังกล่าวนี้ ย่อม บ่งบอกถึงทรศนะ ความเชื่อของพุทธศาสนิกชนไทย บุคคลใดขาดซึ่งความศรัทธาในหลักปฏิบัติของ ศีล 5 แล้วย่อมทำให้บุคคลนั้นต้องประสบกับผลจากการประพฤติดีศีล เช่น ผู้ฆ่าสัตว์ย่อมต้องการให้ สัตว์นั้นมีอายุสั้น มีความเจ็บปวด ผลดังกล่าวนี้ ย่อมเข้าหาตัวผู้กระทำโดยอัตโนมัติ คือ มีอายุสั้น เมื่อตายไปย่อมเกิดเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย แล้วแต่กรณี พระพุทธองค์จึงทรงตรัสว่า “เรามีกรรม เป็นของตน เราเป็นผู้รับผลของกรรมมีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ และมีกรรมเป็นพึ่งอาศัย เมื่อทำกรรมอันใดไว้จะต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น”

ปัจจุบันการปลูกฝังศีลธรรม เพื่อสร้างความเป็นคนดีให้แก่วัยรุ่นไทย ยังคงมีปัญหาอุปสรรค อยู่มาก กล่าวคือ การปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่นยังคงดำเนินการได้ไม่ทั่วถึง และยังไม่มีความมั่นคง หรือ หน่วยงานที่จะสนับสนุนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องมากนัก ประกอบกับสังคมไทยได้พัฒนาเป็นสังคมเมือง อย่างรวดเร็ว และค่อนข้างจะซับซ้อน สถานที่เป็นแหล่งบันเทิงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น คอฟฟี่ชอป โรงภาพยนตร์ ศูนย์การค้า คลับ บาร์ สถานอาบอบนวด ฯลฯ เกิดขึ้นมากมายในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ๆ สถานที่ เหล่านี้ เป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่น ทำให้พวกเขาหลงมัวเมาอยู่กับความสนุกสนานบันเทิง เป็นเหตุให้ วัยรุ่นไทยจำนวนไม่น้อย จมปลุกอยู่กับอบายมุข เห็นผิดเป็นชอบ ประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ขัดต่อ ศีลธรรมอันดีงาม ดังเช่น กรณีนักเรียนชายหญิง 254 คนหนีเรียนมั่วสุมเสพยาเสพติด และประพฤติดี ทางเพศ จนกระทั่งถูกตำรวจจับกุม (สมสุตา ผู้พัฒนา; และคณะ. 2543: 2)

เป็นที่ทราบกันดีว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลง จากเด็กเป็นผู้ใหญ่ทั้งในด้าน ร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์และสติปัญญา วัยรุ่นมักจะมีอารมณ์รุนแรง วู่วาม ฉุนเฉียว หุนหันพลันแล่น หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นวัยพายุและความเครียด ดังนั้นวัยรุ่นมักกระทำผิดอันก่อให้เกิดปัญหาแก่ สังคมได้โดยง่าย ซึ่งปัจจุบัน การประพฤติดีที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมที่สำคัญของวัยรุ่น มี 3 ประเภท คือ อาชญากรรม ยาเสพติด และประพฤติดีทางเพศ (สมสุตา ผู้พัฒนา; และคณะ. 2543: 11)

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง ดังนั้นการตัดสินใจในการใช้เหตุผลจึงอาจจะขาดหลักยึดเหนี่ยว ที่ถูกต้อง จึงควรที่จะปลูกฝังหลักของความศรัทธาในศีล เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่า ศีล 5 นั้น คือหลัก ปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับจาก คนทั่วโลกว่า เป็นกฎแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เมื่อวัยรุ่นมีหลัก ดังกล่าวนี้แล้ว จึงทำให้วัยรุ่นไม่ปฏิบัติตนอันเป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม

การจะส่งเสริมเยาวชนให้ปฏิบัติตนตามศีล ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในหลักของศีล ที่ สำคัญต้องมีความเชื่อหรือความศรัทธาในศีลก่อนจากหลักธรรมในหัวข้อต่างๆ เช่น พละ 5 อันประกอบด้วย ศรัทธา วิริยะ ศีล สมာธิและปัญญา หมายความว่า เมื่อจะประกอบกิจใดๆ ควรตั้งต้นในธรรม อันเป็น กำลังในหมวดพละ 5 นี้ ผู้ใดที่มีพละ 5 บริบูรณ์ดีแล้ว ย่อมจะสามารถนำพาตนเองเข้าสู่นิพพานได้ เพราะพละ 5 คือ ธรรมหมวดหนึ่งในโพธิปักขิยธรรม ศรัทธาจึงเป็นธรรมะข้อต้นในการปฏิบัติธรรมให้

เกิดความสุขสงบอย่างแท้จริง แต่ถึงอย่างไรพระพุทธเจ้า เมื่อทรงบัญญัติศรัทธาในหมวดธรรมใด พระองค์ จะทรงบัญญัติปัญญาในธรรมหมวดดังกล่าวด้วยเสมอ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยนี้ เพื่อศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในหลักความศรัทธาในศีล 5 ของวัยรุ่นว่า มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตน ตามหลักของศีล 5 ของ วัยรุ่น เพราะวัยรุ่นในปัจจุบันนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่รักษาบ้านเมืองไทยต่อไป ทำให้สามารถวางแผนทาง การทำความศรัทธาในศีล 5 ให้เกิดกับวัยรุ่นอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติสืบไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของความศรัทธาในศีล 5 และระดับของการปฏิบัติตนของวัยรุ่น
2. หาความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงระดับความศรัทธาในศีล 5 และการปฏิบัติตนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอน ให้แก่นักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดความร่วมมือของสถาบันครอบครัว วัด โรงเรียน เพื่อพัฒนาความศรัทธาในศีล 5 ให้สอดคล้องกับหลักสูตรพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดความประพฤติ และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับการเป็นสุภาพบุรุษลูกแก้วแม่ย่า เพย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของนักเรียนโรงเรียน เทพศิรินทร์มาอย่างยาวนาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างเสริมความศรัทธาในศีล 5 อันเป็นข้อปฏิบัติที่ดีแก่ เยาวชนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน เทพศิรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 600 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน เทพศิรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 600 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ความศรัทธาในศีล 5

ตัวแปรตาม

การปฏิบัติตนของวัยรุ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความศรัทธาในศีล 5 หมายถึง ความรู้สึกอันเป็นความเชื่อในการเว้นจากข้อห้ามในศีล 5 อันได้แก่

1.1 ความเชื่อในการห้ามฆ่า และเบียดเบียนสัตว์ หมายถึง ความเชื่อว่า เมื่อฆ่าสัตว์ การรังแกสัตว์ จะทำให้มีอายุสั้น เมื่อตายไปย่อมเกิดเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย เป็นต้น

1.2 ความเชื่อในการห้ามลักทรัพย์ ฉ้อโกง หมายถึง ความเชื่อว่าเมื่อลักทรัพย์หรือการฉ้อโกง จะทำให้บุคคลนั้นเสียทรัพย์และสิ่งของต่างๆ เมื่อตายไปย่อมเกิดเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย เป็นต้น

1.3 ความเชื่อในการห้ามการทำผิดทางเพศ และการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ หมายถึง ความเชื่อว่า บุคคลที่กระทำความผิดทางเพศ ย่อมจะทำให้บุคคลอันเป็นที่รักถูกล่วงละเมิดทางเพศ เมื่อตายไปย่อมไปเกิดเป็นสัตว์นรก ต้องปีนต้นนิ้ว เป็นต้น เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ย่อมเป็นผู้ประพฤติดีพิศของตน

1.4 ความเชื่อในการห้ามพูดปดหลอกลวงไม่มีความจริงใจต่อกัน หมายถึง ความเชื่อว่า บุคคลที่พูดหลอกลวงและไม่มีความจริงใจต่อกันย่อมทำให้เป็นที่ดูถูก ดูหมิ่น และเหยียดหยามของผู้อื่น เมื่อตายไปย่อมต้องไปเกิดเป็นสัตว์นรก ถูกทวารุณกรรม ต่างๆ

1.5 ความเชื่อในการห้ามดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ หมายถึง ความเชื่อว่า บุคคลที่ดื่มสุรา และสิ่งเสพติด เมื่อมีชีวิตอยู่ย่อมถูกรักษา นินทา ตำหนิติเตียนและเมื่อตายไปย่อมไปเกิดในนรก เป็นต้น

2. การปฏิบัติตน คือ การแสดงออกทางกายและวาจา ที่แสดงออกในการปฏิบัติ โดยเว้นจากการล่วงละเมิดในศีล 5 ได้แก่

2.1 การไม่ฆ่าและเบียดเบียนสัตว์ หมายถึง การไม่ประพฤดิชั่วทางกาย ได้แก่ ทรมาณ เบียดเบียน ทำลาย ฆ่าสัตว์ให้ถึงตาย

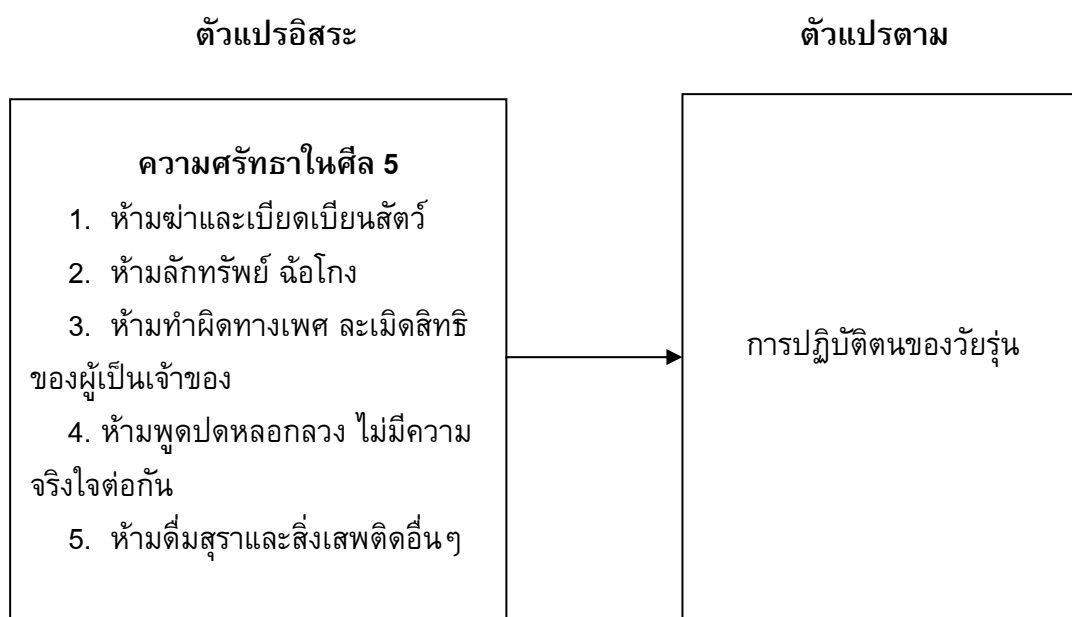
2.2 การไม่ลักทรัพย์ หมายถึง การไม่ถือเอาทรัพย์ หรือสิ่งของของผู้อื่น ที่ไม่ใช่ของตน ไปครอบครอง ได้แก่ การลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น

2.3 การไม่ประพฤติดีพิศทางเพศ หมายถึง การไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยไม่ได้รับความยินยอม ได้แก่ การล่วงประเวณีก่อนวัยอันควร การปฏิบัติตนให้หมกมุ่นในเรื่องเพศ การนอกใจ คนรัก

2.4 การไม่ประกอบวจีทุจริต หมายถึง การไม่ประพฤดิชั่วทางวาจา ได้แก่ การพูดเท็จ พูดหลอกลวง ทำให้คนอื่นหลงเชื่อ พูดเลียดความจริง ผลาญประโยชน์ผู้อื่น พูดคำหยาบ พูดเยาะเย้ย เสียดสี เพื่อให้ผู้ฟังเดือดร้อนและแค้นใจ การพูดสอดเสียด ยุยง ให้หมู่คณะขัดใจกัน การพูดเพ้อเจ้อ อันไม่เหมาะแก่บุคคลและสถานที่

2.5 การไม่ดื่มสุราและเสพสารเสพติด หมายถึง การไม่ประพฤดิตนด้วยการใช้สุรา และยาเสพติดเป็นเครื่องมอมเมาตนและผู้อื่น การไม่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด และไม่เสพสารเสพติดทุกชนิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนมีความศรัทธาในศีล 5 เป็นไปในทางบวก
2. ความศรัทธาในศีล 5 มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำเสนอตามหัวข้อ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของวัยรุ่น
2. ศีล 5 หลักปฏิบัติตนเบื้องต้นในพระพุทธศาสนา
3. ความศรัทธา ความเชื่ออย่างมีเหตุผล
4. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่สำคัญ เพราะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตมนุษย์ เนื่องจากเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรงและโดยสภาพทั่วไป วัยรุ่นมักจะละเลยต่อศาสนา เพราะชีวิตของเขา กำลังสนุกสนานโลดโผน การพาตัวเข้าศึกษาธรรม หรือปฏิบัติทางศาสนาจึงเป็นการฝืนจากความต้องการของเขา การที่เราจะใช้ศาสนาเป็นเครื่องช่วยในการแก้ปัญหาของวัยรุ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักของศีล ซึ่งถือเป็นขั้นแรกในการขัดเกลาจิตใจ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ให้เป็นไปตามทางที่ถูกที่ควร ตรงกับความเปลี่ยนแปลงของการปลูกฝังหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับ ส. ศิวลักษณ์ (2525: 213) กล่าวว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย มาเป็นเวลาช้านาน อาจกล่าวได้ว่า หลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้หยั่งรากลึกกลงในแผ่นดินไทย เป็นระยะเวลายาวนาน ดังนั้นการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา มาแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม จึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาของสังคมไทย แม้ปัญหาวัยรุ่นก็เช่นเดียวกัน สามารถนำหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา มาใช้ในการแก้ปัญหา หรือเสริมสร้างการปลูกฝังคุณธรรมและศีลธรรมได้ดี กล่าวคือ หากวัยรุ่นได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแล้ว ย่อมห่างจากการกระทำความชั่ว อันจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคมได้ ดังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชหัตถเลขาไปยังสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส มีใจความ ดังต่อไปนี้

“การเรียนการสอนในโรงเรียน ทั้งในกรุงและหัวเมืองจะต้องให้มีขึ้น ให้มีความวิตกไปว่าเด็กชั้นหลังจะห่างเหินจากศาสนา จนเลยเป็นไม่ธรรมในใจมากขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นจะถือว่า เหมือนอย่างทุกวันนี้ คนที่ไม่รู้อะไรก็มีมาก ต่อไปภายหน้าถ้าเป็นคนที่ได้เล่าเรียน คงจะประพุดติตัวดีกว่าคนที่ไม่ได้เล่าเรียนนั้นหาถูกไม่ คนที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินตามคงจะหันไปหาทางทุจริตโดยมาก ถ้ารู้เนื้อก็โกงไม่ใคร่คล่องตาโกงไม่สนิท ถ้ารู้มากก็โกงคล่องขึ้นและโกงพิสดารมากขึ้น การที่หัดให้รู้อ่านอักขรวิธีไม่เป็นเครื่องฝึกหัดให้คนดีและชั่ว เป็นแต่ได้วิธีสำหรับจะเรียนความดีความชั่วได้คล่องขึ้น”

ปัจจุบันนี้วัยรุ่นมีการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนาที่แตกต่างไปจากวัยรุ่นในอดีตคือ การทำธุระส่วนตัวอยู่กับบ้านทำงานบ้านหรือไปเที่ยวกับเพื่อนฝูง ซึ่งต่างจากวัยรุ่นในอดีตที่มักจะไปทำบุญ

ดักบาตร ฟังเทศน์และปฏิบัติธรรมที่วัดแต่ปัจจุบันวัยรุ่นมีความเห็นว่า การปฏิบัติตนในพระพุทธศาสนา นั้น เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ส่วนความรู้ที่เกี่ยวกับศาสนาวัยรุ่นจะไม่สนใจเนื่องจากไม่สนุก ไม่น่าสนใจ และไม่มีศรัทธาที่จะศึกษา

การศึกษาที่สำคัญต้องเป็นเครื่องมือเพื่อฝึกให้คนเป็นคนดีและสิ่งต่างๆ นี้ เป็นหน้าที่ ที่สำคัญ ของสถาบันต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันครอบครัว ดังที่

บุญกอบ วิสมิตะนันท์ และ ประภาพันท์ กรโกสียกาจ (2529: 1 – 45) พบว่า การปฏิบัติตน ของวัยรุ่นในปัจจุบันนี้ ได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัวและที่สำคัญคือ ครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษา เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญต่อการสอนศีลธรรม หากครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม แล้ว นักเรียนสถาบันการศึกษานั้น ย่อมจะซึมซับและเลียนแบบพฤติกรรมอันดีงามของครูอาจารย์ ทำให้นักเรียนมีศีลธรรมตามไปด้วย ในทางตรงกันข้ามหากครูอาจารย์ไม่มีศีลธรรม นักเรียนย่อมไม่มีศีลธรรม ทำให้ผลการวิจัยที่ศึกษา คือ

1. ศีลธรรมของครูที่สอนในโรงเรียนนอกเขตวัดกับศีลธรรมของครูที่สอนในโรงเรียน ในเขตวัดไม่แตกต่างกัน

2. ครูระดับต่ำกว่าอนุปริณายามีหิริ-โอตตัตถะ สูงกว่าครูปริณายา ครูอนุปริณายากับครูต่ำกว่าอนุปริณายามีสติ-สัมปชัญญะสูงกว่า ครูปริณายา ครูอนุปริณายาและครูปริณายามีเหตุผลประกอบการทำดีถูกต้องมากกว่าครูต่ำกว่าอนุปริณายา

3. ครูที่สอนวิชาเฉพาะด้านมีศีลธรรมสูงกว่าครูที่สอนทุกวิชาละกัน

4. ครูที่มีศีลธรรมสูงมีความรัก ห่วงใย และมุ่งหวังให้การศึกษแก่นักเรียนทั้งทางด้านวิชาการและศีลธรรม ตลอดจนมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์ด้วย

5. ครูสอนวิชาศีลธรรมที่มีอายุ 19 – 31 ปี ในโรงเรียนนอกเขตวัด สามารถปลูกฝังศีลธรรมให้แก่นักเรียนได้ถูกหลักมากกว่าครูที่สอนวิชาอื่น

อาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษา ยังไม่สามารถปลูกฝังศีลธรรมให้แก่ วัยรุ่นได้อย่างเต็มที่ สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะครูอาจารย์มีภาระหน้าที่รับผิดชอบหลายด้าน ไม่ได้รับผิดชอบ เฉพาะงานสอนเพียงอย่างเดียว สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533: 5 – 7) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน ของครูในปัจจุบัน พบว่า ลักษณะงานของครูมี 3 ประเภท คือ ลักษณะงานสอน ลักษณะงานสนับสนุน งานสอน และลักษณะงานอื่น

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแต่มีผลต่อการได้รับความรู้ในด้านศีลธรรม อันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้เป็นทักษะของการปฏิบัติตนได้นอกจากในเรื่องลักษณะงานของครูที่มีผลต่อการถ่ายทอด คุณลักษณะด้านศีลธรรมแก่นักเรียนแล้วยังพบว่า การที่ครูอาจารย์จะให้ความสนใจเฉพาะนักเรียนที่ เรียนดีก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์ละเลยนักเรียนคนอื่นๆ ทำให้การปลูกฝังศีลธรรมไม่ประสบ ผลสำเร็จเท่าที่ควร

ธำรง ชูทัพ และ บัญชา อึ้งสกุล (2531) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการให้ความสนใจของครู อาจารย์ที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสตูล พบว่า ครูอาจารย์ให้ความสนใจเฉพาะ นักเรียนที่เก่ง ครูอาจารย์ไม่รู้จักความต้องการและสภาพจิตใจของนักเรียน และครูอาจารย์มีความเข้มงวด

เกินไป ทำให้นักเรียนไม่กล้าขอคำปรึกษา ซึ่งปัญหาเหล่านี้นักเรียนชายและหญิงต่างประสบเหมือนกัน และยิ่งพบมากขึ้นในนักเรียนที่เรียนชั้นสูงขึ้น

เมื่อนักเรียนไม่กล้าที่จะขอคำปรึกษาจากครูอาจารย์ ความเห็นท่างยอมเกิดขึ้น และทำให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดได้มากขึ้น จากผลการศึกษาของ แอสเทอร์ รอน อาร์วี ไมย์ เออร์ ฮีทเธอร์ และ วิลเลียม (Astor Ron Avi; Meyer Heather; & William. 1999) พบว่า การก่อการทะเลาะวิวาทของนักเรียนระดับมัธยมศึกษามีความสัมพันธ์กับพื้นที่ และความสัมพันธ์ ระหว่างครูอาจารย์กับนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนชอบก่อการทะเลาะวิวาทเมื่ออยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีครูอาจารย์ หรือผู้ใหญ่ดูแล เช่น บ้านใต้ ทางเดิน โรงอาหาร ที่จอดรถเป็นต้น และสถานศึกษาที่ครูอาจารย์ มีความเข้าใจ และให้ความเมตตาแก่นักเรียน สถานศึกษานั้น นักเรียนจะก่อการทะเลาะวิวาทกันน้อย

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสถาบันการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังศีลธรรมในการปฏิบัติตนให้แก่วัยรุ่น เพราะสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับวัยรุ่นมากกว่าสถาบันอื่นๆ ดังนั้นโครงการปลูกฝังศีลธรรมในปัจจุบันจึงมีเป้าหมายหลักที่สถาบันการศึกษา หรือดำเนินการผ่านทางสถาบันการศึกษา เช่น การปลูกฝังโดยสอดแทรกไว้ในเนื้อหาวิชาด้านพระพุทธศาสนา ซึ่งก็ให้ผลดีได้ในระดับหนึ่ง ในส่วนของผู้ทำการวิจัยเห็นว่าถึงแม้ว่าการปลูกฝังคุณธรรมดังกล่าวในเนื้อหาวิชาการศึกษาหรือการเปิดการแข่งขันการตอบปัญหาทางพระพุทธศาสนา เช่น การแข่งขันการตอบปัญหาเพชรยอดมงกุฏ เป็นต้น แต่ก็ยังมีข้อควรปรับปรุงแก้ไขอยู่บ้าง เมื่อสอบถามทั้งนักเรียน และอาจารย์ผู้สอนซึ่งต่างก็มีความเห็นตรงกันว่า ถึงแม้ว่า เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนามีคุณค่าในการพัฒนาจิตใจ และสามารถยึดเหนี่ยวจิตใจให้อยู่ในศีลธรรม โดยสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน แต่นักเรียนกลับไม่เห็นด้วยกับวิธีการสอนแบบบรรยายที่อาจารย์นิยมใช้ในปัจจุบันเพราะเห็นว่า การเรียนการสอนดังกล่าวเน้นในเรื่องความจำมากกว่าความเข้าใจและการนำไปใช้จริง ซึ่งวิธีที่นักเรียนเห็นว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมคือ การอภิปรายวิพากษ์วิจารณ์จากสถานการณ์ปัจจุบัน โดยนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา มาเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์วิจารณ์

มาลี ฤทธิรักษา (2531: 90 – 104) กล่าวว่า ได้ทำการศึกษาระดับคุณธรรมของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสายสามัญ และนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสายอาชีพพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ มีคุณธรรมในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กล่าวคือ คุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ โรงเรียนสุราษฎร์ธานีกับโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับเหนือกฎเกณฑ์ แต่คุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพที่เรียนในวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี และวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับตามกฎเกณฑ์ คุณธรรมกับการเลือกสายการเรียนจึงมีความสัมพันธ์กันในทางบวกคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ จะมีคุณธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ

แสง จันทรังาม (2531: 5) กล่าวว่า อาจเป็นไปได้ว่า เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยได้พัฒนาเป็นสังคมเมือง ซึ่งมีความสลับซับซ้อน ปรากฏมีสถานเริงรมย์ให้วัยรุ่นใช้เป็นแหล่งมั่วสุมอยู่ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นโรงแรมหรู บาร์ คอฟฟี่ชอป และอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งผิดกับวัยรุ่นในอดีตที่จะรวมกลุ่มกันเล่น

หรือกระทำกิจกรรมต่างๆ ภายในวัด พ่อแม่จะพาเด็กผู้ชายไปเรียนหนังสือกับพระที่วัด เป็นต้น วิทยาลัยไทยในอดีตจึงมีความสนใจและผูกพันอยู่กับธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากกว่าวิทยาลัยไทยในปัจจุบัน อีกประการหนึ่งที่ทำให้วิทยาลัยไทยในปัจจุบันขาดความสนใจในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็คือ การขาดต้นแบบผู้ที่สนใจในพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง เช่น การที่บุคคลในครอบครัวไม่สนใจไปฟังเทศน์ที่วัด วิทยาลัยย่อมจะขาดความสนใจในการไปฟังเทศน์เช่นกัน ประกอบกับวิทยาลัยส่วนใหญ่เห็นว่า ศาสนาเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ มาสนุก และเหมาะกับผู้ใหญ่เท่านั้น จึงทำให้วิทยาลัยไทยขาดความสนใจในธรรมะเท่าที่ควร

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533: 5 – 7) ได้ศึกษา สภาพการปฏิบัติงานของครูในปัจจุบันพบว่า ลักษณะงานของครูมี 3 ประเภท คือ ลักษณะงานสอน ลักษณะงานสนับสนุนงานสอน และลักษณะงานอื่น

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่มีผลต่อการได้รับความรู้ในด้านศีลธรรมอันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้เป็นทักษะของการปฏิบัติตนได้ นอกจากนี้ในเรื่องลักษณะงานของครูที่มีผลต่อการถ่ายทอดคุณลักษณะด้านศีลธรรมแก่นักเรียนแล้วยังพบว่า การที่ครูอาจารย์จะให้ความสนใจเฉพาะนักเรียนที่เรียนดีก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์ละเลยนักเรียนคนอื่นๆ ทำให้การปลูกฝังศีลธรรมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2535: 485) กล่าวว่า ปัญหาเรื่อง ศีลธรรมในสังคมว่า สังคมไทยเสื่อมโทรมมากด้านศีลธรรม เพราะเราปล่อยปละละเลยมานานจนปัญหารุนแรงมาก จึงแก้ไขจึงเป็นการยากที่จะแก้ไขได้ ยกตัวอย่างว่า มีปัญหาอาชญากรรมมาก เช่น การฆ่ากันตาย เมืองไทยมีชื่อเสียงมากในเรื่องฆ่ากันตาย มากขนาดเข้าสถิติโลกและดูเหมือนว่าจะเป็นอันดับสองของโลก และปัญหาอบายมุขประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอบายมุขแพร่หลายในด้านต่างๆ มากเหลือเกิน การติดยาเสพติดก็ระบาดทั่วไป โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น ถ้าเอามาพิจารณาตามหลักศีลธรรม โดยเอาศีลห้าเป็นเกณฑ์วัด ก็จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยของเราเป็นประเทศที่ปัจจุบันขาดศีล 5 มากจนแทบจะพูดได้ว่าเป็นประเทศไทยที่ไร้ศีล ในข้อปาณาติบาตนั้นต้องพูดถึงสัตว์มนุษย์ก่อน คำว่า สัตว์ในภาษาบาลี มีความหมายกว้าง คือ มิใช่หมายถึง เฉพาะสัตว์เดรัจฉาน ความจริงคำว่า “สัตว์” ในภาษาบาลีพอพูดถึงก็หมายถึง “มนุษย์” ก่อนอื่นเลยแล้ว จึงจะไปถึงสัตว์อย่างอื่นมนุษย์เป็นสัตว์ลำดับที่หนึ่ง อันดับแรกแต่เป็นสัตว์ที่ต่อมาได้เรียกกันว่า เป็นสัตว์ประเสริฐว่ากันไปก็ไม่ว่าตอนนี้นำประเสริฐ หรือไม่ประเสริฐ เพราะไม่ค่อยจะมีศีลเสียแล้ว ส่วนศีลข้อที่ 2 “อทินนาทาน” อาชญากรรมด้านที่เกี่ยวกับการลักขโมยอะไรต่างๆ ตลอดจนการคอร์รัปชันก็แพร่หลายส่วนสามข้อท้ายคือ “กาเม, มุสา, สุรา” ก็ระบาดทั่วไปหมด แปลว่า ปัญหาสังคมเรานี้พรณหนักไปไม่ได้ไม่รู้จักจบสิ้น ถ้ามาฆังพูดเรื่องรายละเอียดปัญหาจริยธรรมก็คงไม่ต้องทำอะไรอย่างอื่น ก็ได้แต่พูดถึงปัญหากันอยู่เอง

ปัญหาเรื่องการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 นับเป็นปัญหาที่เป็นส่วนที่สำคัญ และใกล้ตัวมากที่สุดประการหนึ่ง ซึ่งหากว่าผู้ที่ไม่ปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 แล้วย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

นอกจากครอบครัวจะมีบทบาทที่สำคัญต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่นแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ดังนี้

อลงกรณ์ ปริวุฒิพงศ์ (2540: 3) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาในการปฏิบัติตนของวัยรุ่นไว้ ดังนี้

1. โครงสร้างทางสังคมจะซับซ้อนมากขึ้น มีการย้ายถิ่นจากชุมชนชนบท นำสู่ชุมชนเมือง เกิดอาชีพหลากหลายในสังคม เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท มีการรวมกลุ่มระหว่างผู้ที่มีปัญหาและกลุ่มที่มีประโยชน์ ในขณะที่เดียวกันโครงสร้างของครอบครัว มีขนาดเล็กลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นไปในทางลบ มีความห่างเหินระหว่างพ่อ แม่ ลูก เพราะสตรีจะทำงานนอกบ้านมากขึ้น

2. เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม และทัศนคติ คนจะมีค่านิยมยกย่องวัตถุ และเงินตรามากขึ้น เกิดลัทธิบริโภคนิยมเพื่อมาเสริมอำนาจบารมีของตน มีความขัดแย้งระหว่างค่านิยมเก่ากับค่านิยมใหม่

3. สถาบันศาสนาอ่อนแอลง พระส่วนใหญ่ไม่สามารถเป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้านได้ ได้แต่ประกอบพิธีกรรมตามประเพณีนิยมโดยไม่เข้าใจความหมาย และคุณค่าทั้งผู้ให้และผู้รับความอ่อนแอของการปกครองพระสงฆ์ ความอ่อนแอของการศึกษาของพระสงฆ์ และความหย่อนยานในข้อวัตรปฏิบัติของสมณะ และกระแสพุทธพาณิชย์ ล้วนทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมถอย คนขาดศีลธรรมและจริยธรรมหันไปยึดถือกลุ่มนิกายต่างๆ และมีการนับถือไสยศาสตร์ต่างๆ มากขึ้นอันเป็นผลจากการเสื่อมศรัทธาในศาสนา

4. ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีที่ดีงามวิถีชีวิต และภูมิปัญญาไทย ซึ่งเป็นรากฐานของสังคมวัฒนธรรมไทยถูกละเลยและมองข้าม เพราะเด็กเยาวชนรุ่นใหม่เห็นว่าเป็นสิ่งล้าสมัยไม่เห็นคุณค่าในทางตรงกันข้าม จะเห็นดีงามกับวัฒนธรรมตะวันตกโดยมุ่งเลียนแบบตามสมัยนิยมอย่างไม่รู้จักความหมาย ไม่รู้จักคุณค่า ขณะเดียวกัน ศิลปวัฒนธรรมไทย โบราณสถาน ถูกนำมาใช้เพื่อสนองตอบต่อธุรกิจการท่องเที่ยว การบริหารในแง่มุมต่างๆ เป็นสินค้าวัฒนธรรมเพื่อผลประโยชน์ธุรกิจมากขึ้น

5. บุคลิกลักษณะของคนไทยจะเปลี่ยนแปลงไปคนรุ่นใหม่จะมีความทะเยอทะยาน มีพฤติกรรมการแข่งขันสูง คนจะละเลยมองข้ามระเบียบวินัย ถ้าสังเกตสังคมไทยจากภายนอกจะเห็นว่า มีระเบียบวินัย แต่เมื่อพิจารณาดูอย่างลึกซึ้งแล้วจะพบว่า คนไทยมิได้ใส่ใจที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบวินัยโดยอ้างว่าต้องการเสรีภาพเป็นประชาธิปไตย

6. เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม อันเป็นผลเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศ เพื่อสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้อนาคตคนไทยจะนับถือและให้ความศรัทธาในวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมากขึ้น คนรุ่นใหม่จะดูถูกวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวบ้าน สร้างปัญหาวิกฤติการณ์ใหม่ที่น่าหนักการอาทิ การสูญเสียความเข้าใจและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจาก “วัฒนธรรมกรุงเทพฯ” หรือวัฒนธรรมเมืองหลวง ซึ่งรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาผสมผสานมีอิทธิพลแผ่กระจายครอบคลุมไปทั่วประเทศ

จากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนในศีล 5 ของวัยรุ่น สามารถสรุปได้ว่า ปัจจุบันนี้วัยรุ่นมีการปฏิบัติตนไม่เป็นไปในหลักของศีล 5 อันเป็นเหตุมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาการ และการขาดการปลูกฝังความศรัทธาในศีล 5 ให้แก่วัยรุ่น โดยสถาบันที่มีหน้าที่ในการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจ และประโยชน์ของการรักษาศีล ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบัน การศึกษา และสถาบัน

ทางศาสนา เมื่อศีล 5 อันเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไม่ได้รับความศรัทธา ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ทางสังคม เช่น เกิดการเอาัดเอาเปรียบกันในสังคม เกิดความแตกแยก ฯลฯ จึงกล่าวได้ว่า หลักปฏิบัติเบื้องต้นของชาวพุทธก็คือ การสร้างศรัทธาและปสาทะ ให้เกิดขึ้นในพระรัตนตรัย โดยเจริญพุทธานุสสติ ธรรมานุสสติ และสังฆานุสสติ คือ หมั่นระลึกถึงและพิจารณาในธรรมะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์คุณแห่งศีล เพื่อให้เกิดความศรัทธา แล้วศรัทธานั้นจะเป็นผล คือ เป็นพลังผลักดันให้ก้าวหน้าต่อไป ตามทางปฏิบัติอันถูกต้องจนกว่าจะบรรลุถึงจุดหมายปลายทาง เพราะฉะนั้น ศรัทธาจึงเป็นหลักให้บุคคลเข้าถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เกิดความสุขสงบ ทั้งแก่ตนเองและสังคมรวมไปถึงประเทศชาติ

2. ศีล 5 หลักปฏิบัติตนเบื้องต้นในพระพุทธศาสนา

2.1 ความหมายของศีล

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ได้ให้ความหมายของศีล ดังนี้ ศีล หมายถึง เจตนาอันคิดจะระวังรักษาความประพฤติกายวาจาให้เรียบร้อยดีงามปราศจากโทษ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. วาริตศีล คือ ศีลอันสำเร็จด้วยความเว้นจากโทษทูลาจารย์ ได้แก่ เบญจเวรวัริติ เจตนาเครื่องเว้นจากเวร 5 คือ ปาณาติบาต อทินนาทาน กาเมสุมิฉฉาจาร มุสาวาท เสพสุราเมรัยเป็นอย่างต่ำ อาชีวมัจจุฎฐศีล ศีลมีความเล็งชีพเป็นที่ 8 คือ เว้นจากกายทุจริต 3 มีปาณาติบาต เป็นต้น เว้นจาก วจีทุจริต 4 คือ มุสาวาท กล่าวเท็จ ปิสุณวาจา กล่าววาจาใส่ร้าย ยุยงให้เขาแตกกัน ผรุสวาจา กล่าวคำหยาบเสียดแทงผู้อื่นให้เจ็บใจ สัมผัสปลลาปะ กล่าวคำโปรยปรายประโยชน์เสีย กับทั้งเว้นจาก มิฉฉาอาชีวะ คือความเล็งชีพโดยผิดทาง ไม่ชอบธรรมเป็นอย่างสูง

2. จาริตศีล คือ การประพฤติกริยามารยาทให้ต้องตามแบบอย่างของตระกูลอันดี และประพฤติกิจวัตรให้ถูกต้องตามวิธีของหมู่ที่ตนเนื่องอยู่ด้วยเป็นอย่างดี การตั้งอยู่ในกัลป์ยานธรรม คือ คุณความดีงาม ตรงกันข้ามกับโทษทูลาจารย์ เช่น กายทุจริต 3 ความมีเมตตาคิดคิดปราณีแก่ชีวิตของสัตว์อื่น ถือเอาแต่ของที่เจ้าของปลงใจให้ บริโภคตามแต่ในทางที่ปราศจากโทษ วจีทุจริต 4 กล่าวคำจริง กล่าวคำอันชักนำให้เกิดสามัคคี กล่าวคำสุภาพ กล่าวคำกอบปรด้วยประโยชน์ สัมมาอาชีวะ คือ คิดทางความเล็งชีพโดยชอบธรรมเป็นอย่างสูง

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ได้ให้ความหมายของศีลไว้ว่า ศีล แปลตามศัพท์ว่า ปกติ มีความหมายว่า คนที่มีจิตเป็นปกติ ไม่ถูก โลภะ โทสะ โมหะ ครอบงำ และชักนำไปในทำชั่วทำผิด เมื่อเป็นเช่นนั้นจิตก็เป็นปกติ เมื่อจะทำอะไรทางกายด้วยจิตที่เป็นปกติ ก็ไม่ทำกายทุจริต เมื่อพูดอะไรทางวาจา ก็ไม่พูดวจีทุจริต เมื่อคิดเรื่องราวอะไรทางใจ หรือทางমনะ ก็ไม่คิดเป็นมโนทุจริต เพราะฉะนั้น จิตจึงเป็นศีล ทำทางกาย กายก็เป็นศีล, ทำทางวาจา วาจาก็เป็นศีล คิดทางมนะ มนะก็เป็นศีล แต่ถ้าโลภะ โทสะ โมหะอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นครอบงำจิต ก็ทำให้คิดอยากได้ ให้คิดล้างผลาญ ให้หลงมกมายที่นี้จิตก็เสียปกติ จิตก็วิปริต เสียศีลภายในทางใจ เมื่อศีลทางใจเสียไป

แล้ว ทำอะไรทางกายด้วยอำนาจโลภะ โทสะ ตมหะ ก็เป็นกายทุจริต พุดทางวาจาก็เป็นวจีทุจริต คิดทางมนะก็เป็นมโนทุจริต โดยตรงเป็นเช่นนี้ แต่เมื่อมุ่งเอาอาการที่ปรากฏก็คือ ทางกาย ทางวาจา, เพราะทางใจคนอื่นรู้ด้วยไม่ได้ รู้ได้แต่ตนเอง คนที่เว้นจากการทำชั่วทางกายก็เป็นศีลทางกาย, เว้นชั่วทางวาจาก็เป็นศีลทางวาจา, คนที่รักษาศีลกันอยู่ โดยมากเป็นการรักษาศีลทางกายวาจาไม่ถึงทางใจ แต่ถึงเช่นนั้นก็ยังดีกว่าไม่มีเสียเลย

พระไตรปิฎก ภาษาไทย (2546: 584) ได้ให้ความหมายถึงศีลว่า เป็นเบื้องต้นเป็นที่ตั้ง เป็นปอเกิดความดีทั้งหลาย เป็นประธานแห่งธรรมทั้งปวง

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (2551: 231) ได้ให้ความหมายของศีลว่าเป็นปกติ หมายถึง ปกติทางกาย วาจา ใจ เพราะมีใจคิดงดเว้นโทษทางกาย วาจา ที่ควรงดเว้น ดังที่ระบุในศีล 5

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2552: 96) ได้ให้ความหมายว่า ศีลพื้นฐาน หรือขั้นต้นที่สุด คือ การไม่เบียดเบียนผู้อื่นไม่ว่าจะด้วยร่างกาย หรือวาจา และการไม่ทำลายสติสัมปชัญญะที่เป็นตัวคุมศีลของตน ศีลขั้นต้นที่สุดนี้นิยมเรียกกันว่า ศีล 5 ศีลนั้นมี 2 ระดับ หนึ่งระดับทั่วไป ได้แก่ระดับธรรม เป็นข้อแนะนำสั่งสอนหรือหลักความประพฤติที่แสดง เป็นไปตามกฎธรรมดาแห่งความดี ความชั่วที่เรียกว่ากฎแห่งกรรม ผู้ที่ทำดีทำชั่วหรือรักษาละเมิดศีลย่อมได้รับผลดีผลชั่วเองตามธรรมดาของเหตุปัจจัย หรือตามกฎแห่งกรรมนั้น สองระดับเฉพาะ หรือระดับที่เป็นวินัย คือ เป็นแบบแผน ข้อบังคับที่บัญญัติคือ วางหรือกำหนดขึ้นไว้เป็นเสมือนกฎหมาย สำหรับกำกับความประพฤติของสมาชิกในหมู่ชนหรือชุมชนหนึ่ง โดยสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหมู่คณะหรือชุมชนนั้นโดยเฉพาะ ผู้ที่ละเมิดบทบัญญัตินี้มีความผิดตามกฎของหมู่ ช้อนเข้ามาอีกชั้นหนึ่ง เพิ่มจากอกุศลเจตนาที่จะได้รับผลตามกฎแห่งกรรมของธรรมชาติ เมื่อพิจารณาตามหลักนี้ หมู่มนุษย์ทั้งหมดมีสภาพต่างหันตามกาลเทศะ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของภาวะความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นต้น ดังนั้นสำหรับสังคมมนุษย์ทั่วไปพระพุทธศาสนา จึงแนะนำสั่งสอนหรือเสนอหลักธรรมที่นิยมกันเรียกว่า ศีล 5 ไว้เป็นข้อกำหนดอย่างต่ำหรือหลักความประพฤติที่น้อยที่สุดในระดับศีล

2.2 การปลูกฝังเรื่องศีลแก่วัยรุ่น

ในปัจจุบัน มีโครงการต่างๆ มากมายที่ปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่นที่บุคคลและสถาบันที่เกี่ยวข้องจัดให้มีขึ้นในประเทศไทย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โครงการโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศาภิบาล
2. โครงการพัฒนาเยาวชนภาคฤดูร้อนของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
3. โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
4. โครงการประกวดแต่งหนังสือธรรมะเรื่องหัวใจพระพุทธศาสนา
5. โครงการค่ายศีลธรรมของท่านปัญญาหนันทภิกขุ
6. โครงการปลูกฝังศีลธรรมแก่วัยรุ่นด้วยการปฏิบัติกัมมัฏฐานของวัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรี

สิงห์บุรี

7. โครงการจัดป้ายคดิธรรมในโรงเรียน
8. โครงการจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน
9. โครงการสามเณรใจเพชร
10. โครงการตอบปัญหาธรรมะทางก้าวหน้าของชมรมพุทธศาสตร์สากลในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์
11. โครงการแข่งขันการตอบปัญหา เพชรยอดมงกุฎ

นอกจากนี้ยังมีโครงการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่นในต่างประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2521 สถาบันแห่งชาติเพื่อการวิจัยการศึกษา (National Institute for Education Research) ของประเทศญี่ปุ่นได้จัดประชุมนานาชาติในหัวข้อ การประเมินผลเด็กนักเรียนในการศึกษาจริยธรรมในเอเชีย (Pupil Evaluation in Moral Education in Asia) ได้ผลการประชุมมีข้อสรุปเกี่ยวกับการดำเนินการจัดโครงการปลูกฝังจริยธรรม ในประเทศต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเทศอัฟกานิสถาน
2. ประเทศพม่า
3. ประเทศอินเดีย
4. ประเทศอินโดนีเซีย
5. ประเทศอิหร่าน
6. ประเทศญี่ปุ่น
7. ประเทศเกาหลี
8. ประเทศมาเลเซีย
9. ประเทศเนปาล
10. ประเทศปากีสถาน
11. ประเทศฟิลิปปินส์
12. ประเทศสิงคโปร์
13. ประเทศไทย

ซึ่งโครงการการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่นในประเทศต่าง ๆ นี้เป็นเครื่องชี้วัดว่า ในปัจจุบันมีต่างประเทศให้ความสนใจการสร้างเสริมศีลธรรมให้แก่เยาวชนในชาติต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งการปลูกฝังศีลธรรมดังกล่าว เป็นการรวมสถาบันต่าง ๆ เพื่อช่วยกันเพาะปลูกศีลธรรมให้แก่วัยรุ่นในปัจจุบัน แต่เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ไม่ค่อยจะสนใจหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา การปลูกฝังจริยธรรมให้แก่วัยรุ่นต้องใช้วิธีการที่เหมาะสม เป็นการสร้างศรัทธาความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาให้เกิดแก่วัยรุ่น ตามพระไตรปิฎกได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะเป็นคนดีได้นั้น ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในครรลองของศีลธรรมอันดีงาม บุคคลนั้นจะต้องมีจิตใจที่ดีเสียก่อน เพราะใจเป็นประธานของธรรมทั้งปวง ดังที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระพุทธดำรัสไว้ดังนี้ (ยมกวรรค ชุ.ธ. 40/11/1 – 2)

ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จแล้วด้วยใจ ถ้าบุคคลมีใจร้ายแล้ว พุทเธยูกิดี ทำอยู่ก็ดี ทุกข์ย่อมไม่ไปตามเขา เพราะเหตุนั้น ดุจล้อหมุนไปตามรอยเท้าโค ผู้นำแยกไปอยู่จะนั้น ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่สำเร็จแล้วด้วยใจ ถ้าบุคคลมีใจผ่องใสแล้ว พุทเธยูกิดี ทำอยู่ก็ดี ทำอยู่ก็ดี ความสุขย่อมไม่ไปตามเขา เพราะเหตุนั้นเหมือนเงาไปตามตัว ฉะนั้น

ยมการรรค ขุ.ธ. 40/11/1 – 2

จิตใจ จึงเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดตั้งนั้นการรักษาศีล จิตใจต้องรักษาศีลนั้นก่อนเพราะหากบุคคลสามารถฝึกจิตใจให้คิดดีแล้วจะทำให้ ด้านวาจาก็ไม่ล่วงละเมิดในศีล ด้านกายก็ไม่ล่วงละเมิดในศีล

2.3 ประโยชน์และโทษของการไม่รักษาศีล

จากพระไตรปิฎกของอาจารย์สุชีวะ ปุณฺณานุภาพ สามารถสรุปประโยชน์ของการรักษาศีลไว้ดังนี้

2.3.1 ผู้ตกนรกเพราะการไม่รักษาศีล ได้แก่

2.3.1.1 เป็นผู้ฆ่าสัตว์

2.3.1.2 เป็นผู้ลักทรัพย์

2.3.1.3 เป็นผู้มักประพฤตผิดในกาม

2.3.1.4 เป็นผู้มักพูดปด

2.3.1.5 เป็นผู้ตั้งอยู่ในความประมาทด้วยการดื่มน้ำเมา คือ สุราเมรัย และสิ่งเสพติดอื่น ๆ ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม 5 อย่าง เหล่านี้แล ย่อมตกนรกเหมือนนกูกนำตัวไปวางไว้”

2.3.2 ผู้ขึ้นสวรรค์เพราะการรักษาศีล

2.3.2.1 ผู้เว้นจากการฆ่าสัตว์

2.3.2.2 ผู้เว้นจากการลักทรัพย์

2.3.2.3 ผู้เว้นจากการประพฤตผิดในกาม

2.3.2.4 ผู้เว้นจากการพูดปด

2.3.2.5 ผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ด้วยการไม่ดื่มน้ำเมาคือสุราเมรัย และสิ่งเสพติดอื่น ๆ ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม 5 อย่าง เหล่านี้แล ย่อมได้ขึ้นสู่สวรรค์ เหมือนนกูกนำไปวางไว้”

นอกจากนี้วสิน อินทสระ ได้อธิบายประโยชน์และโทษของการไม่รักษาศีลไว้ ดังนี้

1. เว้นจากการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์ โดยเป็นการเว้นจากการฆ่าสัตว์ทุกชนิด ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ไม่ว่าจะมนุษย์หรือสัตว์เดรัจฉานล้วนแต่ย่อมรักชีวิตของตนคือ มีเจตจำนงอันแรงกล้าที่จะรักษาชีวิตของตนไว้ให้นานแสนนาน การเบียดเบียนเช่นฆ่า แสดงถึงความโหดร้ายของบุคคลผู้ทำ

ความเดือดร้อนแก่สังคม การเที่ยวฆ่าเขานั้น เมื่อตนเองถูกจับมาฆ่าบ้างกลับอ่อนวอนขอชีวิต หรือมิฉะนั้น ก็พยายามจะหนีเอาตัวรอด คนโหดร้าย จึงเป็นคนเหล่านี้ในสายตาของบัณฑิต

องค์ของปาณาติบาต คือ ศีลข้อปาณาติบาตจะขาดก็ต่อเมื่อประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1) สัตว์มีชีวิต 2) รู้ยู่ว่าสัตว์มีชีวิต 3) จิตคิดจะฆ่า 4) มีความพยายามฆ่า 5) สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น เมื่อประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการนี้ศีลย่อมขาด ถ้าไม่พร้อมศีลยังไม่ขาด แต่อาจต่างพร้อมไม่บริสุทธิ์หมดจด

โทษของปาณาติบาต ปาณาติบาตจะมีโทษมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง คือ 1) ความใหญ่หรือเล็กของสัตว์ที่ถูกฆ่า 2) ความมีคุณมากหรือน้อย 3) เจตนาในการฆ่ารุนแรงเพียงใด 4) ความพยายามฆ่ารุนแรงเพียงใด สัตว์ที่ฆ่านี้หมายถึงสัตว์ทั้งเดรัจฉานและมนุษย์ การฆ่าสัตว์ใหญ่ ย่อมบาปมากกว่าสัตว์เล็ก เพราะความพยายามในการฆ่ามีมากกว่ารุนแรงกว่า เจตนาที่รุนแรงกว่า บุคคลยังมีคุณมากเท่าใดบาปในการฆ่าก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ตัวอย่างเช่น การฆ่าพระอรหันต์ ย่อมบาปมากกว่าคนสามัญทั่วไป การฆ่าบิดามารดา ย่อมบาปมากกว่าการฆ่าคนสามัญทั่วไป การฆ่าเอง หรือใช้ให้คนอื่นฆ่าก็ผิดศีลเท่ากัน ส่วนบาปนั้นคนชั่วอาจบาปมากกว่าคนทำด้วยเข้าไป แต่เรื่องนี้ ต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป ถู้อเอาเป็นตายตัวไม่ได้ ต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง

นอกจากนี้ ปาณาติปาตียบุคคล กล่าวคือ บุคคลผู้กระทำเนื่อง ๆ กระทำเป็นอาชญา ซึ่ง ปาณาติบาต ยังต้องประสบโทษอีกหลายอย่าง เช่น

1. ทำตนให้เป็นที่หวาดหวั่นพรึ่นพรึงของผู้อื่นสัตว์อื่น ไม่เป็นที่เย็นใจแก่ผู้เข้าใกล้
2. สั่งสมอกุศลกรรมอันเป็นพาหนะนำตนไปสู่อบายในสัมปรายภพ
3. ทำจิตใจให้ตกต่ำหมักหมมด้วยอาสวะ คือ ปาณาติบาตอันตนสั่งสมเนื่อง ๆ

เป็นผู้มีมือเประละเอียด ยากแก่การพัฒนาจิตให้บรรลุจุดหมายปลายทาง คือความผ่องแผ้วโดยสิ้นเชิงแห่งจิต หรือนิพพาน

การเว้นปาณาติบาต จึงเป็นสิ่งที่ควรเว้น เป็นการกระทำให้เกิดประโยชน์อย่างหนึ่ง และการไม่เบียดเบียนกันท่านเรียกว่า อภัยทาน คือ การให้อภัยจัดเป็นทานอย่างประเสริฐอย่างหนึ่ง ประเสริฐกว่าการให้อาามิสทาน เพราะบุคคลทั่วไปย่อมรักชีวิตของตนมากกว่าสิ่งของนอกกายของตน

การเบียดเบียน คือ การทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อนเพื่อความสุหรือเพื่อประโยชน์ของตน บ้างมีสาเหตุมาจากความโลภบ้าง ความโกรธบ้าง ความหลงบ้าง ต่างจากพยาบาทตรงที่ว่า พยาบาทนั้น เป็นการผูกแวงจองแวง ผูกใจเจ็บกระทำตอบแทนแก่ผู้ที่ทำตนก่อน ส่วนความเบียดเบียนนั้น อาจทำได้ แม้แก่ผู้ที่ไม่เคยทำอะไรให้ตนเดือดร้อน เบียดเบียนสัตว์เพื่อความสนุกเพลิดเพลินก็มี เช่น ยิงนก ตกปลา เพื่อหาความเพลิดเพลินของตน เห็นสุนัขเดินอยู่ก็จับฉวยก้อนดิน ก้อนหิน ขว้างปาด้วยความคะนองมือ การทำเช่นนี้เรียกว่าเบียดเบียน เพราะความคะนองเพื่อสนุกเพลิดเพลินของตน ไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของสัตว์อื่น เช่นเดียวกับพวกชนไก่ กัดปลา ดักนกมาขาย บางคนก็ทำร้ายผู้อื่น เช่น เมื่อไม่พอใจอะไรก็ทำร้ายร่างกายต่อกัน

โทษของการเบียดเบียน ต้นเหตุของความชั่วทั้งหลายได้แก่ความโลภ โกรธ หลง บุคคลย่อมเบียดเบียนกันเพราะเหตุดังกล่าวนี เมื่อคิดเบียดเบียนกันจิตใจก็จะเศร้าหมองเร่าร้อน เป็นทุกข์

ประการหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีการเบียดเบียนตนเอง เช่น การติดยาเสพติด เป็นต้น เป็นการทำลายสุขภาพของตัวคุณเอง เรื่องนี้ นอกจากเบียดเบียนตัวแล้ว ยังเบียดเบียนบิดามารดาด้วย เพราะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ครอบครัวได้ ความวิตกกังวล หมกมุ่นโดยไม่มีเหตุผล คิดมากไปเอง เกรงนั่นกลัวนี่ จนดูอะไรๆ มันร้ายไปหมด จนต้องกลายเป็นคนหวาดผวาทะเลาะความเชื่อมั่นในตน

คุณของการไม่เบียดเบียน คือ ความกรุณานั้นมีคุณอันไพศาลทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ทำให้เป็นคนที่มีจิตใจอ่อนโยน เห็นซึ่งไปถึงทุกข์ของผู้อื่น ความรู้สึกอันนั้นย่อมฉายออกมาทางใบหน้า และแววตา ย่อมก่อให้เกิดเป็นเสน่ห์ดึงดูดให้ผู้อื่นมีความรักใคร่ เคารพนับถือ มีความสุข ความปรารถนา เมื่อได้พบเห็น เป็นแบบฉบับที่ประทับใจ แม้ผู้มีใจกระด้าง เมื่อได้สัมผัสกับความกรุณาของคนเช่นนั้นเข้า ก็คลายความกระด้างลงกลายเป็นผู้ที่มีใจอ่อนโยน ควรแก่การปลุกฝังคุณธรรมอื่นๆ ลงไป

ประโยชน์ของการเว้นการฆ่า และการเบียดเบียนกันนั้น ทำให้มีเมตตากรุณาต่อกัน คือ มีความหวังดีต่อกันช่วยเหลือกัน ช่วยกันรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บไข้ ช่วยชีวิตกันเมื่ออยู่ในอันตราย ผู้ปฏิบัติตนเช่นนี้ย่อมทำให้พ้นจากเวรทั้งปวง

2. เว้นจากการลักทรัพย์

การลักทรัพย์ คือ การใช้อำนาจของตนโดยมิชอบธรรม ยึดถือเอาสมบัติอันอยู่ในสิทธิครอบครองของผู้อื่น ซึ่งมีเหตุผลของการลักทรัพย์ กล่าวคือ ทรัพย์สินสมบัตินั้น กล่าวโดยทั่วไป ได้เกิดขึ้นแก่บุคคลโดยง่าย เขาต้องใช้ความพยายาม ออกแรงกายใช้สมอง หรือมีความรับผิดชอบมาก ในการให้ทรัพย์บังเกิดขึ้น เพื่อนำมาเป็นอุปการะในการเลี้ยงตน มารดาบิดา บุตรภรรยา หรือบ่าวไพร่ ให้เป็นสุข การลักขโมยเป็นเรื่องของคนโลกเห็นแก่ได้โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น พระพุทธเจ้า ทรงดำหนิไว้อย่างรุนแรงว่า โจรเป็นเสนียดจัญไรในโลก (โจรา โลกสมิมพุกา) โจรที่แย่งชิงปล้นเขา ขโมยเขา แสดงถึงความสิ้นคิดหมดหนทาง ลดเกียรติแห่งความเป็นมนุษย์ของตนลง

องค์ประกอบแห่งอกินนาทาน มี 5 ประการ คือ 1) ของผู้อื่นหวงแหน 2) รู้ว่าเขาหวงแหน 3) คิดจะลัก 4) มีความพยายาม 5) ลักของได้มาด้วยความพยายามนั้น

โทษของอกินนาทาน อกินนาทานจะมีโทษมากหรือน้อย ก็สุดแล้วแต่องค์ประกอบ คือ 1) ของเล็กหรือใหญ่ มีค่ามากหรือมีค่าน้อย 2) เจ้าของเป็นบุคคลมีคุณมากหรือมีคุณน้อย 3) ความพยายามในการขโมยมีมากน้อยเพียงใด คนประกอบอกินนาทานเนื่องๆ สิ้นชีพแล้วต้องตกนรก หากเกิดมาเป็นมนุษย์อีกในภายหลัง ทำให้ต้องสูญเสียทรัพย์อยู่เรื่อยๆ นอกจากนั้น ยังมีโทษที่เห็นได้ชัดอีกหลายประการ เช่น เมื่อเขาจับได้ฟ้องร้องในโรงศาลต้องเสียชื่อเสียง เสียทรัพย์ในการต่อสู้คดี หรืออาจจะต้องติดคุกติดตะราง เสียเวลาของชีวิตไปไม่คุ้มกับทรัพย์ที่ตนอยากได้ และขโมยมา การโกงต่างๆ จัดเป็นอกินนาทานทั้งสิ้น เป็นเหตุให้สูญเสียความเป็นคนดี เสียเวลาในการพัฒนาจิตใจให้ขึ้นสู่ระดับสูง ทำให้สังสารวัฏต้องยาวออกไป คนขโมยเขาครั้งหนึ่ง จิตใจจะต่ำลงครั้งหนึ่ง เป็นการสูญเสียทางจิตใจและความเป็นคนมีเกียรติในสังคม

3. เว้นจากการประพฤตินอกใจ (กาเมสุมิจจาร)

กาเมสุมิจจาร คือ ความประพฤติล่วงละเมิดในภรรยา หรือสามีของผู้อื่น หรือประพฤตินอกใจสามีสามีของตน เพื่อเข้าใจง่าย พึงพิจารณา ดังนี้

3.1 หญิงมีสามีแล้ว ลอบประพฤติในทางกามกับชายอื่น

3.2 ชายลอบประพฤติทางกามกับหญิงมีสามีแล้ว

3.3 ชาย (มีภรรยาหรือยังไม่มีก็ตาม) ลอบประพฤติทางกามกับหญิงที่มารดาบิดาเป็นต้นคัมครอง คือยังไม่อนุญาตให้อยู่ร่วมกับชาย

3.4 หญิง (มีสามีแล้วหรือไม่มีก็ตาม) ลอบประพฤติทางกามกับนักบวชในลัทธิที่ห้ามนักบวชประพฤติเช่นนั้น

3.5 ชาย (มีภรรยาแล้วหรือเป็นโสดก็ตาม) ลอบประพฤติทางกามกับนักบวชสตรีในลัทธิที่ห้ามนักบวชประพฤติเช่นนั้น

3.6 ชายหรือหญิงก็ตาม ลอบประพฤติทางกามกับเพศตรงกันข้ามผู้ยังเยาว์ (ผู้ซึ่งกฎหมายคัมครองอยู่ คือ ไม่ยินยอมให้ใครประพฤติทางกามกับผู้เยาว์โดยเฉพาะผู้หญิงผู้เยาว์)

3.7 การข่มขืน

เหตุผลในการห้ามกาเมสุมิจจาร

1. ศีลข้อนี้ ท่านห้ามไว้เพื่อป้องกันความสำส่อนทางเพศ ซึ่งมีอยู่ตกดินในหมู่สัตว์เดรัจฉาน เห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่อยู่สูงอยู่แล้วไม่ควรทำเช่นนั้น

2. เพื่อป้องกันความวุ่นวาย การเบียดเบียนกัน เพราะเรื่องกามเป็นเหตุ จะเห็นได้ว่า ขวากการฆ่ากัน ทำร้ายร่างกายกัน และการแตกร้างกัน ซึ่งปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันนั้น มีกาเมสุมิจจารเป็นเหตุอยู่ไม่น้อย

3. ชายยอมหวงหญิงผู้เป็นภรรยาของตน หญิงยอมหวงชายผู้เป็นสามีของตน มารดาบิดาย่อมหวงธิดาของตนเมื่อธิดาเหล่านั้นยังอยู่ในวัยศึกษา หรือแม้พ้นวัยการศึกษาแล้ว แต่ยังไม่ได้ทำพิธีแต่งงานให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม หรือตามประเพณีนิยม เมื่อใครไปล่วงละเมิดในบุคคลอันเป็นที่รักที่หวงแหนตั้งกล่าว ชื่อว่า ละเมิดสิทธิ์ครอบครองของผู้อื่น ซึ่งเขามีสิทธิ์ครอบครองโดยธรรม ทำให้เจ้าของสิทธิ์รู้สึกเจ็บช้ำน้ำใจ เป็นการทำลายน้ำใจกัน เป็นเหตุก่อศัตรูคู่แค้นเป็นทางให้มีการเบียดเบียนภัยขึ้น ทำให้สังคมวุ่นวาย ไม่ปกติสุข

4. ตามความเป็นจริงแล้ว ความสุขทางกามมีไม่มากพอที่บุคคลจะลงทุนสร้างบาปก่อกรรมเพื่อแลกเอามันมา ผู้มีใจสูงไม่ยอมรับความสุขทางกามแม้จะได้มาโดยสุจริต ไม่ต้องกล่าวถึงกามชนิดที่เป็นมิจจาร

องค์ประกอบของกาเมสุมิจจาร กาเมสุมิจจารมีองค์ประกอบ 4 อย่าง ในการล่วงละเมิด คือ 1) อคมนียฐาน กล่าวคือ สตรีหรือบุรุษที่ใครๆ ไม่พึงล่วงละเมิดทางกาม 2) จิตคิดจะเสพเมถุนธรรม 3) มีความพยายามในการเสพ 4) การเสพคือ ยัองคชาต (อวัยวะสืบพันธุ์) ให้ล่วงเข้าไปพิจารณาตามองค์ประกอบดังกล่าว ผู้ที่ถูกข่มขืนยอมไม่เสียศีล ข้อกาเมสุมิจจาร เพราะไม่มีความสมัครใจ และไม่มีความพยายามในการเสพ ผู้หลับไม่รู้สึกรู้ตัวก็ไม่ผิดเหมือนกัน

โทษของกาเมสุมิจจาร จะมีโทษมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอคมนียฐาน คือ บุคคลที่ถูกล่วงเกินมีคุณมากหรือน้อย หนึ่งมีโทษมากเพราะความพยายามแรงกล้า ก็เลสแรง มีโทษน้อย เพราะก็เลสอ่อน ความพยายามน้อย โทษที่กล่าวานั้น คือ ทั้งส่วนที่เป็นบาปกรรมทั้งส่วนที่เกาะอยู่กับจิตของ

ผู้กระทำ และส่วนอื่นจะนำผู้ประพฤติเช่นนั้นไปสู่อบายภูมิในภพหน้า นอกจากโทษดังกล่าวแล้ว ยังมีโทษทางสังคมอีก คือ ผู้ประพฤติกว้างเหวี่ยง ซึ่งกาเมสุมิจฉาจาร ย่อมถูกบัณฑิตติเตียน ถูกสังคมของผู้ดีรังเกียจ กินแหนง ไม่ไว้ใจ ไม่อยากคบหาสมาคมด้วย และไม่อยากให้ลูก เมีย ญาติ พี่น้องคบหาเกี่ยวข้องกับด้วย เพราะเกรงจะเกิดอนาคตกรรมขึ้น เกรงจะมีผลสะท้อนมา ทำให้ครอบครัวของเขาแตกแยกกัน

ผู้มีชื่อทางนี้ย่อมเป็นที่หวาดระแวงของคนทั้งหลาย นอกจากนี้ยังนำภัยพิบัติมาสู่ตนอีก มีตัวอย่างให้เห็นอยู่เสมอ เช่น ยิงกัน แทงกัน สาดน้ำกรดให้เสียโฉม ถึงเสียชีวิตก็มี ก็เพราะหญิงหึงชาย ชายหึงหญิง

โดยปกติ กาม แม้เป็นไปโดยสัมมาจารก็ยังคงเจืออยู่ด้วยทุกขโทษอยู่แล้ว เช่น ความต้องเป็นห่วง กังวล หนักอก หนักใจ ความต้องหาเลี้ยงดู ต้องพลัดพรากจากกันเป็นครั้งคราวตามกฎธรรมชาติของชีวิต ความต้องเจ็บป่วยของคนอันเป็นที่รัก เป็นเหตุให้ต้องกังวลรักษาพยาบาล กามที่เป็นไปโดยสัมมาจาร ยังก่อทุกขโทษอย่างนี้แล้ว ที่เป็นไปโดยมิจฉาจาร ย่อมก่อโทษทุกขเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า เช่น ความหวาดระแวงว่า เขาจะจับได้ กลัวการเสียชื่อเสียง เกรงต่อความผิดทางกฎหมายบ้านเมือง หวาดหวั่นต่อภัยในอบายภูมิ

เพราะฉะนั้น ท่านจึงสอนให้เว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร การเว้นสิ่งที่ควรเว้นนี้ ชื่อว่าเป็นสัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ เมื่อเว้นมิจฉาจารแล้ว ท่านสอนให้มีสัทธาสันโดษ คือความยินดีพอใจในคู่ครองของตน มีความรักใคร่ กลมเกลียวกัน สามัคคีปรองดองกันได้สนิทใจ เพราะไม่มีเหตุสำคัญให้แตกร้าง การรอนเรือนของครอบครัวเช่นนั้นย่อมได้รับความร่มเย็นเป็นสุขไปถึงลูกหลาน เป็นตัวอย่างอันดีของลูกหลานที่จะครองเรือนต่อไป

4. เว้นจากการพูดไม่ชอบ (มิจฉาวาจา)

การเว้นจากการพูดไม่ชอบ หรือการพูดไม่ดี 4 อย่างนั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย สัมมาวาจาเป็นไฉน? ภิกษุทั้งหลาย การเว้นจากพูดเท็จ 1 เว้นจากพูดส่อเสียด 1 เว้นจากพูดคำหยาบ 1 เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ 1 นี้เรียกว่าสัมมาวาจา ” ทรงสอนให้เว้นสิ่งที่ควรเว้นก่อน เมื่อเว้นสิ่งที่ควรเว้นแล้ว เมื่อจำเป็นต้องพูด บุคคลย่อมพูดวาจาที่ควรพูด คือ พูดจริง พูดประสานสามัคคี พูดอ่อนหวาน และพูดมีประโยชน์ การอธิบายในการพูดไม่ชอบนี้ ดังนี้

1. คำเท็จ (มุสาวาทา) คือ การกล่าวให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ทั้งๆ ที่รู้ความจริงนั้นอยู่ ส่วนผู้ไม่รู้ความจริงกล่าวคลาดเคลื่อนไป เพราะความเข้าใจผิด หรือเห็นผิดไม่เป็นมุสาวาทา มุสาวาทาหมีองค์ประกอบ 4 อย่างคือ 1) เรื่องไม่จริง 2) ตนรู้ถือว่า เรื่องไม่จริง และคิดจะกล่าวให้คลาดเคลื่อน 3) มีความพยายามในการกล่าวให้คลาดเคลื่อน 4) ผู้ฟังรู้เรื่องเข้าใจตามที่บุคคลผู้พูดนั้นพูด เมื่อครบ 4 อย่างนี้ คีลข้อมุสาวาทาของเขาย่อมขาด

โทษของการกล่าวคำเท็จ จะมีมากน้อยก็สุดแล้วแต่ประโยชน์ของผู้อื่นที่การกล่าวเท็จจะหักรานได้ คือ ถ้าทำลายประโยชน์ของผู้อื่นมากก็มีโทษมาก ทำลายประโยชน์ของผู้อื่นน้อยก็มีโทษน้อย คนที่เรากล่าวเท็จด้วยมีคุณมากหรือมีคุณน้อยก็ทำนองเดียวกัน การกล่าวเล่นเพื่อความสนุกสนาน แม้จะคลาดเคลื่อนจากความจริงก็มีโทษน้อย ซึ่งมีโทษคือ ทำให้ขาดความเชื่อถือ ผู้กล่าวเท็จเหวี่ยงๆ ย่อมเป็นที่ดูหมิ่นของผู้อื่น ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ แม้จะพูดจริงในบางครั้ง คนอื่นก็เหมาเอาว่า กล่าวเท็จเหมือนกัน

ผู้ที่กล่าวคำเท็จเป็นคนฉลาด กล่าวคือ ไม่เผชิญหน้ากับความจริง จึงต้องหลบเลี่ยงความจริง เมื่อได้กล่าวเท็จแล้วก็ต้องคอยประดิษฐ์เรื่องเท็จอยู่ร่ำไป เพื่อให้คนอื่นจับไม่ได้ ต้องลำบาก เพราะคอยจดจำเรื่องคำเท็จ และยังต้องหวาดระแวงห่วงเกรงอยู่เสมอ ไม่มั่นคง ทำทางไม่สง่าผ่าเผย คำเท็จทำให้คนไร้เกียรติยศ

2. คำส่อเสียด (ปิสฺนวาจา) คือ คำส่อเสียดหรือคำพุดยุยง โดยนำความข้างนี้ไปบอกข้างโน้น และนำความข้างโน้นมาบอกข้างนี้ เพื่อให้เขาแตกกันด้วยหวังว่า ตนจะเป็นที่รักของผู้นั้นด้วยอาการอย่างนี้ คำส่อเสียดประกอบด้วยองค์ 5 คือ 1) คนอื่นที่ฟังทำให้แตกกันได้ 2) มีเจตนาในการทำให้เขาแตกกัน 3) ความพยายามอันสืบเนื่องมาจากเจตนาที่นั้น 4) ผู้รู้ความนั้น

โทษของปิสฺนวาจา (คำส่อเสียด) คำส่อเสียดมีโทษน้อย ถ้าคนที่ถูกทำให้แตกกันมีคุณน้อย และมีโทษมาก ถ้าคนที่ถูกทำให้แตกกันมีคุณมาก เมื่อเขายังไม่แตกกันมีโทษน้อย เมื่อเขาแตกกันมีโทษมาก

3. คำหยาบ (ผรุสฺวาจา) คำหยาบมีลักษณะดังนี้ 1) คำด่า หมายถึง กดให้เขาต่ำกว่าที่เป็นจริง 2) คำประชด หมายถึง ยกให้เขาสูงกว่าที่เป็นจริง 3) คำกระแทกแตกตั้น หรือเสียดสี หมายถึง พุดอ้อมให้ผู้ฟัง หรือผู้ที่ถูกพุดถึงรู้สึกตัวด้วยวิธีอันหยาบคาย 4) คำกระทบ พุดถึงสิ่งหนึ่งเพื่อกระทบบุคคลหนึ่ง คำเหล่านี้จะเป็นคำหยาบก็ต่อเมื่อออกมาจากเจตนาที่หยาบของผู้พุด หรือต้องมีเจตนาร้าย พุดเพื่อให้เขาเจ็บใจ เพื่อจะได้สมใจตัวที่มีเจตนาร้ายต่อเขาอยู่แล้ว รวมความแล้วคำหยาบจะออกมาจากเจตนาร้ายหรือใจที่หยาบ เข้าลักษณะปากร้ายใจดี ใช้ได้ ส่วนใจร้ายปากดีใช้ไม่ได้ แต่คนฉลาดย่อมพยายามให้ตีทั้งปากทั้งใจ

องค์ประกอบของคำหยาบ คือ 1) คนอื่น 2) จิตโกรธ 3) การพุดคำหยาบออกไป ปัญหาว่า การพุดคำหยาบนั้นถึงแม้ว่า จะเป็นการพุดทั้งต่อหน้า และลับหลังล้วนแต่เป็นคำหยาบทั้งสิ้น

โทษของคำหยาบ คำหยาบมีโทษน้อย เพราะคนที่ถูกพุดคำหยาบ มีคุณน้อย คำเช่นนั้น ถ้าพุดกับคนที่มีความมากก็มีโทษมาก อีกอย่างหนึ่งคำหยาบที่มีองค์ประกอบไม่พร้อม คือ ไม่ครบทั้ง 3 องค์ มีโทษน้อย ส่วนคำหยาบที่ครบองค์ทั้ง 3 องค์ ศีลกรรมบถขาดมีโทษมาก ส่วนโทษทางโลกนั้นคำหยาบที่ให้โทษที่มองเห็นชัด เช่น เป็นมูลเหตุให้ทะเลาะกัน เบียดเบียนกันประหารกัน จนต้องเสียชีวิตก็มี ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล เสียเวลาทำมาหากิน เสียทรัพย์สินเงินทอง คำหยาบทำลายเกียรติยศของผู้พุดและผู้ที่ถูกพุดถึง ทำลายความรู้สึกที่ดีของผู้อื่น ทำลายความสุขความรื่นรมย์ใจของผู้ได้ยินได้ฟัง

4. คำเพ้อเจ้อเหลวไหล (สัมผัปปลาป) คำเพ้อเจ้าเหลวไหล เป็นคำพุดไร้สาระ พุดเล่น สรวลเสเฮฮา เป็นคำพุดที่ออกมาจากบุคคลที่มีใจคะนองหรือปรารถนาให้สนุกกัน ท่านจัดเป็นวิทุกจริตเพราะทำให้เสียเวลาไปเปล่าๆ ไม่ได้รับประโยชน์ของถ้อยคำ เพราะการเจรจาอย่างมุ่มเมา ประโยชน์ของถ้อยคำ

โทษของสัมผัปปลาป คำเพ้อเจ้อมีโทษน้อยเพราะอาเสวนะน้อย คือ อบรมสังขมน้อย ทำน้อย, มีโทษมาก เพราะอาเสวนะมาก คือ อบรมสังขมามาก ทำมาก หนึ่งมีโทษน้อย เพราะคนอื่นมิได้ถือเอาตาม มีโทษมาก เพราะเขาถือเอาตาม หมายความว่า เขาเชื่อ นอกจากนั้น ยัง

ทำให้ผู้พูดเป็นที่เบียดเบียนของผู้อื่น เพราะคำพูดของเขาไม่มีค่า ทำให้ตัวผู้พูดไม่มีค่าด้วย คำเพื่อเจ้า อาจเป็นที่พอใจของคนอื่นที่ชอบเพื่อเจ้าด้วยกันบ้าง ชั่วครู่ชั่วคราว แต่ก็ไม่วายนึกดูหมิ่นอยู่ในใจ ผู้คำพูด สุภาพไม่ได้ มีผลประโยชน์ยั่งยืน

ส่วนการเว้นจากการเสพสุราและยาเสพติดนั้น เป็นการเบียดเบียนตนเอง และผู้อื่นสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. บุคคลที่ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ มีจิตพยายามหาเมื่อเขาตายไปแล้วย่อมเกิดในทุคติ
2. บุคคลบางคน ถึงแม้จะเป็นผู้ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ มีจิตพยายามหา เมื่อเขาตายไปแล้วย่อมไปเกิดในสุคติภูมิก็มี
3. บุคคลบางคนเป็นผู้เว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ มีจิตไม่พยายามหา เมื่อเขาตายไปแล้วย่อมไปเกิดในสุคติภูมิก็มี
4. บุคคลบางคน ถึงแม้จะเป็นผู้เว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ มีจิตพยายามหา เมื่อเขาตายไปแล้วย่อมไปเกิดในทุคติสำหรับการให้ผลด้วยการส่งไปเกิดในสุคติ หรือทุคติ (ม.อ. 14/289-303/351-362) นอกจากนี้ ศีลยังมีความสำคัญ ซึ่งทำให้ผู้ที่สามารถรักษาศีล จะต้องทำการศึกษานันมีรายละเอียด ดังนี้

ศีล หรือเรียกอย่างเต็มๆ ว่า อธิศีลสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ศีล อันยิ่งหรือข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติอย่างสูง เป็นการอบรมความประพฤติ ระเบียบวินัย ให้มีสุจริตทางกาย วาจา และอาชีพ ด้วยการสำรวมหรือสังวรระวัง ไม่ล่วงละเมิด ข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้ามและทำตามสิกขาบทที่ทรงบัญญัติ ท่านกล่าวไว้ว่า ศีลเป็นวิติกมปหาน เป็นเครื่องละวิติกมกิเลส คือ กิเลสอย่างหยาบที่เป็นเหตุให้ล่วงละเมิดออกมาถึงกาย วาจา ทำให้เกิดอานิสงส์ คือ อวิปปฏิสาร หมายถึง ไม่มีความเดือดร้อน ความร้อนใจ ซึ่งตรงกับความหมายอย่างหนึ่งของศีล คือ ความเย็น เพราะได้สำรวมระวังปิดกั้นบาป อกุศล ไม่ให้เกิด จึงมีกายวาจาที่สงบ ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เมื่อตั้งอยู่ในศีล ย่อมไม่มีวิปปฏิสาร เพราะอวิปปฏิสารนี้ จึงเกิดความปราโมทย์ จึงเกิดปีติ จึงเกิดปีติ เพราะกายมีปีติ จึงมีสุข จิตจึงเบาสบาย เบิกความตั้งงามในเบื้องต้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเจริญสมาธิ หรือ อธิจิตตสิกขาต่อไป (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต , พุทธธรรม หน้า 603 – 619)

นอกจากนี้ยังพบว่า ในการแบ่งศีลออกเป็นหลายประเภทแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

จาริตศีล คือ การทำตามสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติ ไว้ว่า พระภิกษุพึงกระทำอภิสมา

จาริกวัตร คือ ธรรมเนียมเกี่ยวกับมารยาทและความประพฤติอันดีงาม

วาริตศีล คือ การไม่ทำข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้าม

สิ่งใดควรกระทำทางกายและวาจา เป็นจาริตศีล สิ่งใดไม่ควรกระทำทางกายและวาจาเป็นวาริตศีล บุคคลรักษารจาริตศีลได้ด้วยศรัทธาที่ประกอบความเพียร รักษา

วาริตศีลไว้ได้ด้วยศรัทธาที่ประกอบด้วยสติ (สมาคมศูนย์คั่นคว่ำทางพระพุทธศาสนา พระวิสุทธิมรรค หน้า 26)

เมื่อมีความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย จะช่วยเร่งให้ปฏิบัติรักษาศีลแห่งตนโดยเคารพ ไม่ล่วงละเมิดศีล ด้วยมีความจงรักภักดี เคารพในสิกขาบท อันเป็นพระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ เคารพต่อพระพุทธเจ้าเป็นศาสดา เคารพต่อพระสงฆ์ ทั้งในฐานะที่เป็นอาจารย์ และในฐานะที่เป็นสังคมแห่งความดีงาม ไม่ควรแก่การสร้างความเสี่ยง ด้วยการละเมิดศีล อันเป็นข้อปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน ที่ก่อให้เกิดความสงบสุขและความดีงามในสังคม

การที่พุทธศาสนิกชนมีศรัทธา รับเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ทำการรับศีลและปฏิบัติตามจะปฏิบัติตามนั้น ด้วยมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัยอยู่ มีความศรัทธาในกุศลธรรม คือ ศีล ศรัทธาจะเป็นเหมือนร่องไหลประจำของกระแสความคิด หากเมื่อได้รับรู้อารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เกินกำลังของศรัทธาที่มีอยู่ กระแสความคิดก็จะวิ่งเล่นไปตามร่องหรือแนวทางที่ศรัทธาเตรียมไว้ ทำให้ไม่คิดไปในทางอื่นหรือทางที่ผิดศีลธรรม การฝึกอบรมตนในระดับศีลนี้ ศรัทธามีบทบาทสำคัญมาก สำหรับผู้ที่ยังไม่เกิดปัญญา เห็นโทษของการล่วงละเมิดศีล เห็นอานิสงส์ของการมีศีล ผู้ที่ยังไม่หมดกิเลส ศีลจะดำรงอยู่ได้ดีด้วยศรัทธา แต่เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนจนถึงระดับปัญญา ศรัทธานั้น ควรเป็นศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา เพราะหากอาศัยศรัทธาที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา ก็อาจมีโทษมาก กลายเป็นตัวขัดขวางการสร้างปัญญาเสียเอง นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว ในวัฏฏุปมสูตร ยืนยันถึงขณะเมื่อใกล้ตายว่า “เมื่อจิตเศร้าหมองย่อมเข้าถึงทุกคติ เมื่อจิตไม่เศร้าหมองย่อมเข้าถึงสุคติ” (ม.ม. 12/70/56)

จากหลักฐานดังกล่าว ในขณะที่จิตจวนจะดับ ถ้าจิตของผู้ใดนึกถึงและยึดมั่นอยู่ในกุศลกรรม ผู้นั้นตายแล้วจึงไปเกิดในสุคติภูมิ และถ้าจิตผู้ใดนึกถึงและยึดมั่นอยู่ในอกุศลกรรมผู้นั้นตายแล้วจึงไปเกิดในทุคติภูมิ ตามอำนาจของอาสันนกรรม

สำหรับการให้ผลในการดำเนินชีวิตในชาติปัจจุบันนี้ ในจุพกัมมวิภังคสูตร พระพุทธองค์ทรงจำแนกการให้ผลของการปฏิบัติตนที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน (ม.อ. 14/289//297/375) โดยสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้ใดฆ่าสัตว์ เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ ทำให้มีอายุสั้น
2. ผู้ใดไม่ฆ่าสัตว์ เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ ทำให้มีอายุยืน
3. ผู้ใดเบียดเบียนสัตว์ เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ ทำให้มีโรคมาก
4. ผู้ใดไม่เบียดเบียนสัตว์ เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ ทำให้มีโรคน้อย
5. ผู้ใดมักโกรธ เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ จะมีผิวพรรณทรมานหน้าตาไม่สวย
6. ผู้ใดมักไม่โกรธ เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ จะมีผิวพรรณดี หน้าตาสวย
7. ผู้ใดมีใจอิจฉาริษยาผู้อื่น เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ทำให้ไม่มีอำนาจวาสนามาก
8. ผู้ใดมีใจไมริษยาผู้อื่น เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ทำให้มีอำนาจวาสนามาก
9. ผู้ใดมีความตระหนี่ ไม่บริจาคทาน เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ทำให้เป็นคนยากจน
10. ผู้ใดมีใจเสียดสละ ให้ทาน เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ทำให้เป็นคนร่ำรวยมีทรัพย์มาก

11. ผู้ใดไม่อ่อนน้อมถ่อมตน เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ทำให้เกิดในตระกูลต่ำ
12. ผู้ใดอ่อนน้อมถ่อมตน เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ทำให้เกิดในตระกูลสูง
13. ผู้ใดไม่ชอบแสวงหาความรู้ เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ทำให้เป็นคนโง่เขลา
14. ผู้ใดชอบแสวงหาความรู้ เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ทำให้เป็นคนเฉลียวฉลาด

จากหลักฐานที่กล่าวมานี้ บุคคลได้ปฏิบัติอย่างไรก็ได้ ก็ย่อมได้รับผลตามที่ตนสั่งสมนั้น เมื่อกระแสนแห่งกรรมนำไปสู่สภาพอย่างใด ย่อมได้รับสภาพอย่างนั้น เพราะผลของกรรมย่อมเป็นไปตามเงื่อนไขแห่งเหตุปัจจัย ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงสอนให้สั่งสมแต่กรรมดี เพื่อที่จะเป็นวิถีทางสู่ความสิ้นกรรม ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “ถ้าท่านทั้งหลายกลัวต่อความทุกข์ ถ้าความทุกข์ไม่เป็นที่รักของท่านทั้งหลายแล้วไซ้ ท่านทั้งหลายอย่าได้ล่วงละเมิดในศีลทั้งในที่ลับหรือในที่แจ้ง ถ้าท่านจักทำหรือทำอยู่ซึ่งบาปกรรมไซ้ ท่านทั้งหลาย แม้จะหนีไปก็ไม่พ้นไปจากความทุกข์ได้เลย”

3. ความศรัทธา ความเชื่ออย่างมีเหตุผล

3.1 ความหมายของความศรัทธา

โดยเนื้อความและความมุ่งหมาย พระอรุณกถาจารย์หลายท่านได้ให้ความหมายของศรัทธาไว้ดังนี้

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2529: 470 – 475) ทรงให้ความหมายว่า “เชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ ความเชื่อที่ควรเชื่อ กอปรด้วยเหตุผล” สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงให้ความหมายว่า “ความเชื่อ ความเชื่อการณที่ควร อันประกอบด้วยเหตุผล” พระธรรมปิฎก ให้ความหมายว่า “ศรัทธา หมายถึง เชื่อสิ่งควรเชื่อ ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ความมั่นใจในความจริง ความดีงามและในการทำความดี” นอกจากนี้ยังพบว่า ในคัมภีร์อภิธรรมมัตถสังคหะ ให้ความหมายว่า “ความเชื่อและความเลื่อมใสในกุศลธรรม” ส่วนในวิสุทธิมรรคให้ความหมายไว้ว่า ความเชื่อ ความไว้วางใจ ศัพท์ “ศรัทธา” ที่ใช้ในภาษาอังกฤษ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่หมายถึง “ความเชื่อ” นั้นมีอยู่หลายคำ ตามนัยของพระพุทธศาสนานั้นมีอยู่ 3 คำ คือ

1. เฟธ (Faith) หมายถึง ความเชื่อมั่นหรือความไว้วางใจในบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความเชื่อในหลักคำสอนของศาสนา รวมทั้งความเชื่อในสิ่งที่เป็นกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมมาตรฐาน ความดี เฟธ (faith) เป็นความเชื่อที่ไม่ได้มีฐานมาจากการพิสูจน์แต่เป็นความเชื่อในลักษณะที่มีอารมณ์ความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้อง อย่างเช่น ความรัก ความภักดี ความไว้วางใจ เป็นต้น

2. บิลีฟ (Belief) หมายถึง ความเชื่อในทัศนะบางอย่าง ความเชื่อมั่นในความจริงหรือความมีอยู่ของบางสิ่ง ซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นด้วยหลักฐาน ด้วยเหตุผลที่ชัดเจนได้ในปัจจุบันทันที นอกจากนี้ยังหมายถึง ความเชื่อมั่นในบุคคลและความเชื่อในหลักคำสอนทางศาสนาเหมือนกับคำว่า เฟธ (Faith) หากแต่ต่างกันตรงที่ บิลีฟ (Belief) เป็นความเชื่อในลักษณะที่มีการใช้เหตุผลร่วมด้วย

1. ศรัทธาที่มีความเชื่อเป็นลักษณะ มีความเลื่อมใสเป็นกิจ มีความไม่ชุ่นมัวเป็นผล มีวัตถุอันเป็นที่ตั้งแห่งความเชื่อเป็นเหตุ (สททหนลกขณา ปสาทนรสา อากพุสุสสิยปจจุปฏฐานา สทเชยยวตุฎุ ปทฏฐานา)

2. ศรัทธาที่มีความวางใจเป็นลักษณะ มีความแล่นไปเป็นกิจ มีความตัดสินใจเป็นผล มีองค์แห่งโสตาปัตติยงค์ เป็นเหตุ (โอกปปนลกขณา ปกขนทนรสา อธิมุตติ ปจจุปฏฐานา สทชมมสวานาทิสตาทปัตติยงค์ปฏฐานา)

ศรัทธาแบ่งได้อีก 2 ลักษณะโดยกิจ (หน้าที่) ดังที่แสดงไว้ในคัมภีร์อัฐฐสาลินี อรรถกถาธรรมสังคินี และมีลิตทปัญหา ดังนี้

1. สัมปสาทนลักษณะศรัทธา คือ ศรัทธาที่มีความเลื่อมใสด้วยดีเป็นลักษณะ ศรัทธาในลักษณะนี้ เมื่อเกิดขึ้นย่อมข่มนิรวรณทั้งหลาย ย่อมให้กิเลสสงบ

2. สัมปักษ์นทนลักษณะศรัทธาคือ ศรัทธาที่มีความทำให้แล่นไปเป็นลักษณะ ศรัทธาในลักษณะนี้เกิดขึ้น เมื่อเห็นจิตที่หลุดพ้นของผู้อื่นแล้ว ก็ยอมแล่นไปด้วยดีในโสตาปัตติผลบ้าง ในสกทาคามีผลบ้าง ในอนาคามีผลบ้าง ในอรหัตผลบ้าง ย่อมกระทำความเพียรให้ถึงธรรมที่ยังไม่ถึง (เพื่อถึงผลที่ตนยังไม่ถึง) เพื่อบรรลุธรรมที่ยังไม่บรรลุ (เพื่อบรรลุมรรคที่ตนยังไม่บรรลุ) เพื่อให้แจ้งซึ่งธรรมที่ยังมิได้ทำให้แจ้ง (เพื่อให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน หรือผลที่ตนยังมีได้ทำให้แจ้ง)

ศรัทธาแบ่งตามเหตุได้อีก 3 ลักษณะ ดังนี้

1. อธิโมกข์ คือ น้อมใจเชื่อไปตาม เป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นเพราะ สุตตามยปัญญา คือปัญญาที่สำเร็จมาจากการฟัง ไม่ได้พิจารณาสอบสวนเลือกเฟ้นให้แน่นอน เชื่อตามคำบอกเล่า จึงถือว่า ไม่ใช่ศรัทธาแท้ แต่ก็ถือว่า “เชื่อ” ตามศัพท์ ก็เรียกว่า ศรัทธา

2. จลศรัทธา คือ ความเชื่อที่หวั่นไหวได้ เป็นความเชื่อที่สืบเนื่องมาจาก จินตามยปัญญา คือ ปัญญาที่สำเร็จด้วยความคิด พิจารณาด้วยตัวเอง จับเหตุกับผลมาพิจารณาจนเห็นจริง เกิดความรู้ขึ้น จลศรัทธานี้ เป็นศรัทธาความเชื่อ แต่ยังไม่แน่น ไม่มั่นคง เพราะบางครั้งความคิดพิจารณาสอบสวนเห็นเป็นอย่างหนึ่งก็เชื่อไปอย่างหนึ่ง ต่อมาพิจารณาสอบสวน เห็นเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ก็ไปเชื่ออีกอย่างหนึ่ง

3. อจลศรัทธา คือ ความเชื่อที่แน่นอนไม่หวั่นไหว เป็นความเชื่อที่สืบเนื่องมาจาก ภาวนามยปัญญา คือ ปัญญาที่สำเร็จเพราะภavana

ศรัทธายังแบ่งได้อีก 2 ลักษณะ คือ

1. ศรัทธาญาณสัมปยุต คือ ความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา เป็นการเชื่อที่ใช้ปัญญาในการพิจารณาไตร่ตรอง ก่อนตัดสินใจว่าควรเชื่อหรือไม่ เชื่อเพราะมีความเข้าใจในเหตุผลเป็นมูลฐาน เมื่อเห็นว่ามีเหตุผลสมควรเชื่อจึงเชื่อ

2. ศรัทธาญาณวิปยุต คือ ความเชื่อที่ขาดปัญญา เป็นการเชื่อที่ไม่มีเหตุผล ไม่ใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง เชื่อแบบน้อมใจเชื่อ ปล่อยให้เชื่อ

ในคัมภีร์มโนรถปุรณี อรรถกถาอังคุตตรนิกาย ยังแบ่งศรัทธาออกเป็นอีก 4 ลักษณะ คือ

1. อากมสัทธา คือ ศรัทธาของพระสัมพันธัญญ์โพธิสัตว์ ที่ชื่อว่า อากมสัทธา เพราะเริ่มมีมาตั้งแต่การบำเพ็ญบารมี

2. อริคมสัทธา คือ ศรัทธาของพระอริยสาวกทั้งหลาย เพราะบรรลุด้วยการรู้แจ้ง สัจธรรม

3. โอภักปนสัทธา คือ ความเชื่ออย่างมั่นคง เพราะไม่หวั่นไหวในพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เป็นความเชื่ออันหยั่งลงมั่นด้วยปัญญา

4. ปสาทสัทธา คือ ความเชื่อที่เกิดขึ้นเพราะความเลื่อมใส

นอกจากนี้ ในพระไตรปิฎกยังปรากฏลักษณะของศรัทธาอีก 2 ลักษณะ คือ

1. อเวจฺจบปฺปสาท หมายถึง ความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหว เป็นความเลื่อมใสอันหยั่งลงมั่นด้วยปัญญา

2. อภิปฺปสาท หมายถึง ความเลื่อมใสยิ่ง

ลักษณะของผู้มีศรัทธาในพระพุทธเจ้า โดยกล่าวว่า ผู้ปลงใจเชื่อในพระตถาคต เป็นผู้ประกอบด้วยธรรม 6 ประการ คือ

1. ความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า

2. ความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรม

3. ความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์

4. อริยศีล

5. อริยญาณ

6. อริยวิมุตติ

ผู้มีศรัทธานั้น เป็นธรรมที่มีอานิสงส์มาก การที่บุคคลมีจิตใจเลื่อมใสถึง พระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์เป็นสรณะ มีผลมากกว่าทานที่บุคคลสร้างวิหารถวายสงฆ์ ที่มาจากจาคะ และ การที่บุคคลมีจิตเลื่อมใสสมาทานสิกขาบท คือ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ งดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ งดเว้นจากการประพฤติดินในกาม งดเว้นจากการพูดเท็จ งดเว้นจากการดื่มสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท มีผลมากกว่าการที่บุคคลมีจิตเลื่อมใส ถึงพระพุทธเจ้า และพระสงฆ์ เป็นสรณะ

นอกจากนี้สำหรับผู้ที่มิมีศรัทธาจะได้รับอานิสงส์หรือประโยชน์ของศรัทธายังปรากฏ อยู่อีกหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ในสัทธานิสังสุตฺต กถาถึงอานิสงส์ของศรัทธาไว้ 5 ประการ คือ

1.1 ศรัทธาช่วยให้ดำรงมั่นในกุศลธรรม อันจะยังให้ถึงความเจริญองงาม ใพบูลย์ในพระธรรมวินัยนี้

1.2 ศรัทธาช่วยให้ตั้งมั่นอยู่ในศีล ดังคำกล่าวที่ว่า “ปาฏิโมกข์สังวรศีลนั้น มีศรัทธาเป็นเหตุที่จะทำให้สำเร็จ”

1.3 ศรัทธาช่วยขมนิเวรณทั้งหลายได้ ทำให้จิตปราศจากนิเวรณย่อมเกิดความผ่องใสไม่ขุ่นมัว

1.4 ศรัทธาทำลายอัสสัทธิยะ คือ ความไม่เชื่อ ความเป็นผู้ไม่มีศรัทธาให้หมดสิ้นไป

1.5 ศรัทธาทำให้เกิดการเข้าไปหา และนำไปสู่การสดับธรรม ดังที่ปรากฏในจังกีสสูตรว่า “เมื่อเขาเกิดศรัทธาแล้วยอมเข้าไปใกล้ เมื่อเข้าไปใกล้แล้วยอมนั่งใกล้ เมื่อนั่งใกล้แล้วยอมเงยโศตลง เมื่อโศตลงยอมฟังธรรม...”

2. ศรัทธาก่อให้เกิดความเพียร ดังที่ปรากฏในสัทธาสูตรว่า “อริยสาวกผู้ใดมีศรัทธามั่นแน่นในตถาคต อริยสาวกนั้นไม่พึงเคลือบแคลงหรือสงสัยในตถาคต หรือในศาสนาของตถาคต... พึงหวังได้ว่า จักเป็นผู้ปรารถนาความเพียร เพื่อละอกุศลธรรม เพื่อยังกุศลธรรมให้ถึงพร้อม มีกำลัง มีความบากบั่น มั่นคง ไม่ทอดธุระในกุศลธรรมทั้งหลาย”

3. ศรัทธาก่อให้เกิดความปราโมทย์ (ความปลื้ม ความแช่มชื่นใจ) และนำไปสู่ปีติ (ความอึดเอิบใจ ความดีมีค่าใจ) ดังที่ปรากฏในอุปกนิสสูตร ที่กล่าวว่า “ความปราโมทย์มีศรัทธาเป็นที่อิงอาศัย...” และในวัตถูปมสูตร ที่ว่า “...ก็เพราะส่วนแห่งกิเลสนั้นๆ อันภิกษุได้สลະแล้ว คายแล้ว ปล่อยแล้ว ละเสียแล้ว สละคืนแล้ว เธอยอมได้ความรู้แจ้งเห็นอรรถ ย่อมได้ความรู้แจ้งธรรม ย่อมได้ปราโมทย์อันประกอบด้วยธรรมว่า เราเป็นผู้ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันแน่วแน่ในพระพุทธเจ้า... ในพระธรรม... ในพระสงฆ์... เมื่อมีปราโมทย์แล้วยอมเกิดปีติ เมื่อเกิดปีติในใจ กายยอมสงบ เธอมีกายสงบแล้ว ย่อมได้เสวยสุข เมื่อสุขแล้วจิตยอมตั้งมั่น”

สรุปได้ว่า ลักษณะของศรัทธาในศีล 5 นั้นคือ ลักษณะความเชื่ออันเนื่องด้วยปัญญาที่มีความเลื่อมใสเป็นกิจ และความไม่ขุ่นมัวเป็นผล เพราะมันใจได้ว่าศีล 5 คือ ข้อปฏิบัติที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ เพื่อให้เกิดความสุข มั่นคงในชีวิต

3.3 บทบาทของศรัทธาที่มีต่อศีล

สมาคมศูนยัคันคว่าทางพระพุทธศาสนา พระวิสุทธิมคค์ (2548: 26) บทบาทของศรัทธาที่มีต่อศีลดังที่ปรากฏอยู่ในธรรม 34 ประการ ที่เป็นอุปสรรคและเป็นเหตุของศีล ดังนี้

โกรธ พยาบาท หลอกหลวง ปฏิฆะ โลภะ ริษยา มารยา साไทย อรติ วิวาท มานะ อหังการ อติมานะ ปมาทะ เกียจคร้าน ราคะ ไม่สันโดษ ไม่คบบัณฑิต ไม่มีสติ สามหาว คบคนพาล มิจฉาญาณ มิจฉาภิกขุ ไม่มีขันติ ไม่มีศรัทธา ไม่มีหิริ ไม่มีโอตตปปะ ไม่รู้จักประมาณในคณณะ ต่ำทราวมัวสุ่มกับสตรี ไม่เคารพครูอาจารย์ ไม่สำรวมอินทรีย์ ไม่ปฏิบัติสมาธิในยามตื่นและยามสุตท้าย ไม่สาชยายธรรมในยามตื่นและยามสุตท้าย ธรรม 34 ประการ อันเป็นปฏิปักษ์ของศีล บุคคลที่ถูกธรรมข้อใดข้อหนึ่งขัดขวาง เขาต้องเสื่อมลงอย่างแน่นอน ธรรม 34 ประการอันเป็นปฏิปักษ์ต่ออุปสรรคเหล่านี้ จัดเป็นเหตุของศีล

นอกจากนี้ ยังพบว่า ในการแบ่งศีลออกเป็นหลายประเภท ศรัทธามีบทบาทต่อศีลประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

จาริตศีล คือ การทำตามสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติ ไว้ว่า พระภิกษุพึงกระทำ อภิสมาจาริกวัตร คือ ธรรมเนียมเกี่ยวกับมารยาทและความประพฤติอันดีงาม

วาริตศีล คือ การไม่ทำข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้าม

สิ่งใดควรกระทำทางกายและวาจา เป็นจาริตศีล สิ่งใดไม่ควรกระทำทางกายและวาจาเป็นวาริตศีลบุคคลรักษาวาริตศีลได้ด้วยศรัทธาที่ประกอบความเพียร รักษาวาริตศีลไว้ได้ด้วยศรัทธาที่ประกอบด้วยสติ

จะเห็นได้ว่า ศรัทธามีความสำคัญต่อศีล เนื่องจาก ศรัทธาเป็นกำลังยึดเหนี่ยวจิตใจให้คนตั้งอยู่ในศีล ไม่ทำตามสิ่งชักจูง ยั่วต่างๆ ที่เป็นความชั่ว หรือประพฤติดิฉริยะวินัย เพราะเมื่อมีศรัทธาในนิพพาน อันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุด เชื่อว่า เป็นความสุขที่แท้จริง เมื่อมีความศรัทธาในพระพุทธเจ้า เชื่อว่าพระองค์ทรงตรัสรู้ บรรลุนิพพานจริง และในการบรรลุนิพพานนี้ พระองค์ทรงอาศัยศีล มีกายสุจริต วจีสุจริต อาชีวะสุจริต เป็นเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย์เป็นข้อปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสงบทางกายและวาจา อันจะนำไปสู่ความสงบทางจิต เกิดปัญญาตรัสรู้ ถึงนิพพานเป็นที่สุด และพระองค์ได้นำสิ่งที่ทรงตรัสรู้นี้มาบัญญัติ เป็นสิกขาบท เพื่อให้พุทธสาวกได้ฝึกอบรมปฏิบัติตนให้มีความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม หากตั้งตนอยู่ในศีลคอยสำรวมระวัง รักษาปกติตามระเบียบวินัย เกรงครัดในสิกขาบทนี้ ก็จะสามารถตรัสรู้ บรรลุนิพพานได้เช่นกัน เมื่อมีศรัทธาดังนี้ จึงเห็นความสำคัญของศีลว่าเป็นข้อปฏิบัติในการฝึกอบรมกายวาจา ตามหลักพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง สมควรแก่การปฏิบัติ ทำให้เจริญอยู่ในศีล หากขาดเสียซึ่งศรัทธาความเชื่อเช่นนี้แล้ว การที่คนจะตั้งตนอยู่ในศีลก็เป็นไปได้ยาก

นอกจากนี้แล้วเมื่อมีความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย จะช่วยเร่งให้ปฏิบัติรักษาศีลแห่งตนโดยเคารพ ไม่ล่วงละเมิดศีล ด้วยมีความจงรักภักดี เคารพในสิกขาบท อันเป็นพระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ เคารพต่อพระพุทธเจ้าเป็นศาสดา เคารพต่อพระสงฆ์ ทั้งในฐานะที่เป็นอาจารย์ และในฐานะที่เป็นสังคมแห่งความดีงาม ไม่ควรแก่การสร้าง ความเสื่อมเสีย ด้วยการละเมิดศีล อันเป็นข้อปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน ที่ก่อให้เกิดความสงบสุขและความดีงามในสังคม

สำหรับความเชื่อในศีลนั้น เป็นศรัทธาที่สำคัญอย่างมากต่อการตั้งตนอยู่ในศีล เพราะถ้าหากไม่เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การจะให้คนงดเว้นจากการประพฤติชั่ว การเบียดเบียนซึ่งกันและกันแล้วควบคุมกายวาจา ให้เป็นปกติอยู่ในศีล มีกายสุจริต วจีสุจริต ก็ไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้

พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต (2552: 603 – 619) ศีล หรือเรียกอย่างเต็มๆ ว่า อริศีลสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ศีลอันยิ่ง หรือข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติอย่างสูง เป็นการอบรมความประพฤติ ระเบียบวินัยให้มีสุจริตทางกาย วาจา และอาชีพ ด้วยการสำรวม หรือสังวรระวัง ไม่ล่วงละเมิด ข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้ามและทำตามสิกขาบทที่ทรงบัญญัติ ท่านกล่าวไว้ว่า ศีลเป็นวิติกมปหาน เป็นเครื่องละวิติกมกิเลส คือ กิเลสอย่างหยาบที่เป็นเหตุให้ล่วงละเมิดออกมาถึงกาย วาจา ทำให้เกิดอานิสงส์ คือ อวิปปฏิสาร หมายถึง ไม่มีความเดือดร้อน ความร้อนใจ ซึ่งตรงกับ ความหมายอย่างหนึ่งของศีล คือ ความเย็น เพราะได้สำรวมระวังปิดกั้นบาป อกุศล ไม่ให้เกิด จึงมีกายวาจาที่สงบไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เมื่อตั้งอยู่ในศีล ย่อมไม่มีวิปปฏิสาร เพราะ อวิปปฏิสารนี้ จึงเกิดความปราโมทย์ จึงเกิดปีติ จึงเกิดปัสสัทธิ เพราะกายมีปัสสัทธิ จึงมีสุข จิตจึงเบาสบาย เป็นความดีงามในเบื้องต้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเจริญสมาธิ หรือ อริจิตตสิกขาต่อไป

การที่พุทธศาสนิกชนมีศรัทธา รับเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ทำการรับศีล และปฏิบัติว่า จะปฏิบัติตามนั้น ด้วยมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัยอยู่ มีความศรัทธาในกุศลธรรม คือ ศีล ศรัทธาจะเป็นเหมือนร่องไหลประจำของกระแสความคิด หากเมื่อได้รับรู้อารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เกินกำลังของศรัทธาที่มีอยู่ กระแสความคิดก็จะวิ่งแล่นไปตามร่อง หรือแนวทางที่ศรัทธาเตรียมไว้ ทำให้ไม่คิดไปในทางอื่นหรือทางที่ผิดศีลธรรม การฝึกอบรมตนในระดับศีลนี้ ศรัทธามีบทบาทสำคัญมาก สำหรับผู้ที่ยังไม่เกิดปัญญา เห็นโทษของการล่วงละเมิดศีลเห็นอนานิสงส์ของการมีศีล ผู้ที่ยังไม่หมดกิเลส ศีลจะดำรงอยู่ได้ดีด้วยศรัทธา แต่เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนจนถึงระดับปัญญา ศรัทธานั้นควรเป็นศรัทธา ที่ประกอบด้วยปัญญา เพราะหากอาศัยศรัทธาที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา ก็อาจมีโทษมาก กลายเป็น ตัวขัดขวางการสร้างปัญญาเสียเอง

4. ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยได้ทำการรวบรวมผลงานและแนวคิดของนักการศึกษา ทางด้านจิตวิทยา ดังนี้

ฟรอยด์ (Freud. 1944: 358) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เชื่อว่า จริยธรรมเป็นส่วนเดียวกับมโนธรรม (Superego or conscience) จริยธรรม เป็นคุณลักษณะเบื้องต้นของการรักษาศีลของบุคคล โดยจริยธรรมเกิดจากกระบวนการภายในของวัฒนธรรม หรือบรรทัดฐานของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ได้แก่ การถือตนตามอย่าง (Identification) ทำให้เด็กรับเอาบุคลิกภาพ ค่านิยม มาตรฐานจริยธรรมในสังคม เมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรมแล้วจะเกิดความขัดแย้งขึ้น เมื่อความต้องการส่วนตัวไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สังคมต้องการ ถ้าบุคคลนั้นทำชั่วเขาจะเกิดความละอายใจ ตนเอง มีความไม่สบายใจ ซึ่งเป็นการลงโทษตนเอง โอกาสต่อไปเขาจะไม่ทำชั่วโดยไม่ต้องมีการควบคุม จากบุคคลอื่นภายนอก นั่นคือ เขามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หรือมีมโนธรรมนั่นเอง

ลักษณะการอธิบายพฤติกรรมของฟรอยด์ เป็นการอธิบายปัญหาเกี่ยวกับความต้องการ ในที่นี้เราจะเน้นที่ความต้องการของวัยรุ่น โดยเป็นการตอบสนองต่อความต้องการในช่วงวัยเด็ก เมื่อสิ่ง ที่ต้องการไม่ได้รับการตอบสนองก็จะแสดงออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากสัญชาตญาณของ แต่ละบุคคล บางครั้งก็อาจจะเกิดความวิตกกังวลในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ นั้น เมื่อวัยรุ่นไม่มีความศรัทธาในศีล ย่อมจะไม่มีหลักในการปฏิบัติตน ย่อมจะต้องสร้างพฤติกรรมเพื่อปกป้องตนเอง จากความกังวลดังกล่าวนี้ เพื่อตอบสนองต่อสัญชาตญาณแห่งชีวิต (Sexual Driver) แต่เมื่อใดที่บุคคล มีความศรัทธาในศีลจะทำให้การปฏิบัติตนไม่ต้องเกิดความเดือดร้อนจากสัญชาตญาณแห่งชีวิต และพร้อม ที่จะดำเนินชีวิตอยู่ได้โดยมีความสุขเสมอ

สกินเนอร์ (Skinner. 1938: 158) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของ โดยมีแนวคิด ว่า ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำนั้นมีความเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลพวงเนื่องมาจากการ ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดขึ้น (Emitted) ของบุคคลจะแปรเปลี่ยนไปเนื่องมาจาก ผลกรรม (Consequences) ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น โดยสกินเนอร์ (Skinner) ให้ความสนใจกับ

ผลกรรม 2 ประเภทได้แก่ ผลกรรมที่เป็นตัวเสริมแรง (Reinforcer) ที่ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำอยู่นั้นมีอัตราการกระทำเพิ่มมากขึ้นและผลกรรมที่เป็นตัวลงโทษ (Punisher) ที่ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นยุติลง

การเสริมแรง (Reinforcement) คือ การทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากผลกรรมที่ตามหลังพฤติกรรมนั้น ผลกรรมที่ทำให้พฤติกรรมมีความถี่เพิ่มขึ้นเรียกว่า ตัวเสริมแรง (Reinforcer) ตัวเสริมแรงที่ใช้กันอยู่นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดด้วยกัน คือ

1. ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ (Primary Reinforcer) เป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติด้วยตัวของมันเองเนื่องจากสามารถสนองตอบความต้องการทางชีวภาพของอินทรีย์ได้ หรือมีผลต่ออินทรีย์โดยตรง เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ความร้อน ความหนาว ความเจ็บปวด เป็นต้น

2. ตัวเสริมแรงทุติยภูมิ (Secondary Reinforcer) เป็นตัวเสริมแรงที่ต้องผ่านกระบวนการพัฒนาคุณสมบัติของการเป็นตัวเสริมแรง โดยนำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ เช่น คำชมเชย เงิน หรือตำแหน่งหน้าที่ เป็นต้น

ปริมาณของตัวเสริมแรงปฐมภูมิที่ใช้คู่กันกับตัวเสริมแรงทุติยภูมิ มีผลต่อประสิทธิภาพของตัวเสริมแรงนั้น นั่นคือ ถ้ามีปริมาณของตัวเสริมแรงปฐมภูมิมาก จะทำให้ตัวเสริมแรงทุติยภูมิ มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ถ้าปริมาณของตัวเสริมแรงปฐมภูมิมีน้อยจะทำให้ประสิทธิภาพของตัวเสริมแรงทุติยภูมิน้อยลงไปด้วย

ความถี่ในรูปแบบของการใช้บ่อยครั้งของตัวเสริมแรง ถ้าเสนอคู่กันบ่อยๆ ก็จะทำให้ตัวเสริมแรงทุติยภูมิมิมาก แต่ถ้าไม่ค่อยได้เสนอคู่กันประสิทธิภาพของตัวเสริมแรงทุติยภูมิก็น้อยลงและปัจจัยอีกประการในการเสนอตัวเสริมแรงนั้นก็คือ ช่วงเวลาคาบเกี่ยวกันของการเสนอตัวเสริมแรงทั้ง 2 ตัว ถ้าช่วงเวลาสั้นก็จะทำให้ตัวเสริมแรงทุติยภูมิมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ถ้าช่วงเวลาคาบเกี่ยวนั้น ยาวออกไปประสิทธิภาพนั้นก็ลดลง

การเสริมแรงนั้นสามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) คือ การเสริมแรงที่มีผล ทำให้พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) คือ การทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่แสดงพฤติกรรมดังกล่าวนั้น สามารถถอดถอนจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจออกไปได้ สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจจะเป็นตัวเสริมแรงทางลบได้ก็ต่อเมื่อพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่พอใจนั้นเพิ่มขึ้น

ลักษณะการอธิบายพฤติกรรมของสกินเนอร์ โดยสกินเนอร์เน้นที่พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงตอบสนองต่อสังคม ซึ่งการตอบสนองของสังคมที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล จะนำไปเพื่อเพิ่มหรือลดพฤติกรรมก็ขึ้นกับการได้รับการเสริมแรง เช่นเดียวกับบุคคลที่ศรัทธาในศีล ย่อมที่จะเห็นถึงผลจากการล่วงละเมิดในศีลนั้นๆ ซึ่งเป็นการได้รับการเสริมแรงเมื่อบุคคลนั้นได้รักษาศีล คือ ความสุขสงบ สบาย แต่บุคคลที่ไม่ได้รักษาศีลย่อมจะได้รับผลคือ ความทุกข์ทั้งทางกายและใจจากการล่วงละเมิดศีลนั้น

การพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura)

ชัยพร วิชาวุธ (2526: 23 – 26) อธิบายว่า แบนดูรา เป็นนักทฤษฎีในกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งนักทฤษฎีกลุ่มนี้ อธิบายการเกิดการปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรมว่า เป็นผลของสังคมประกิต เป็นผลของการซึมซับและเป็นผลของการถอดแบบ แนวคิดของแบนดูรา พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สิ่งที่เราเรียนรู้ สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม ความรู้ที่มีมนุษย์เรียนรู้เหล่านี้กลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ สิ่งที่เราเรียนรู้ในทัศนะของแบนดูรา จึงเป็นความรู้และความเข้าใจว่าอะไรสัมพันธ์กับอะไร

2. วิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรง (Direct Experience) ของตนเอง มนุษย์สามารถสังเกตวิธีประกอบพฤติกรรมของผู้อื่น และผลกรรมที่เกิดกับผู้อื่น จึงเป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์เรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการสังเกต (Observational Learning) มีความสำคัญมากในการกำหนดวิธีประกอบพฤติกรรมและกำหนดความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ นอกจากนี้มนุษย์สามารถสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ให้แกกันได้ เป็นต้น

3. ความเชื่อ ผลจากการเรียนรู้ที่อยู่ในรูปของความเชื่อว่า อะไรสัมพันธ์กับอะไรอย่างไร ความเชื่อนี้ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเฉพาะคำบอกเล่าที่โน้มน้าวใจและมีความน่าเชื่อถือสูงหรือคำสอนทางศาสนา ความเชื่อของมนุษย์มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

4. การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด (Cognitive Control) มนุษย์มีความคิดและมนุษย์สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆ ที่ตนเรียนรู้ ดังนั้นมนุษย์จึงสามารถที่จะนำสัญลักษณ์ต่างๆ เหล่านี้มาคิดไตร่ตรอง และประเมินถึงผลกรรมต่างๆ การคิดในเชิงประเมินนี้นำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง และนำไปสู่การบังคับตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนตั้งใจไว้

5. จริยธรรม หมายถึง กฎ (Rule) สำหรับประเมินพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมถือว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ กฎเกณฑ์การตัดสินใจนี้ เกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม มีแตกต่างกันตามวัย เช่น ในวัยเด็ก เกณฑ์การตัดสินใจความถูกต้องของพฤติกรรมต่างๆ จึงใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันตามวัย เช่น ในวัยเด็ก เกณฑ์การตัดสินใจจะเป็นเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย เมื่อโตขึ้นเกณฑ์การตัดสินใจจะซับซ้อนขึ้น

6. การบังคับตนเอง (Self Regulation) ในการบังคับตนเอง บุคคลจำเป็นต้องมีมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติจำเป็นต้องมีการประเมินการประพฤติปฏิบัติของตนตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ และจำเป็นต้องมีความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยาต่อตนเองตามผลของการประเมิน

โคห์เบอร์ก (Kohlberg, 1976: 48) ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory) ทฤษฎีนี้ มีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้

1. พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางพุทธิปัญญา (Cognitive) และมีองค์ประกอบทางจรรยาวิพากษ์

2. แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือ แรงจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับ (Acceptance) การมีความสามารถ (Competence) การเคารพตนเองหรือเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ (Self-Esteem or Self Actualization) มากกว่าจะเป็นความต้องการทางกาย หรือการลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความกลัว
3. ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม คือ พัฒนาการจะเป็นสากลมีขั้นตอนเหมือนกันทุกวัฒนธรรม
4. กฎเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรมเกิดจากประสบการณ์ที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเกิดจากการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตนเอง จึงไม่นิยมขั้นพัฒนาการจากภายใน แต่คิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน (Self) กับคนอื่น
5. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพและขอบเขตต่างๆ ไป ของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญา และทางสังคม ตลอดช่วงการพัฒนาการของเด็กมากกว่าเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่างจากพ่อแม่ หรือประสบการณ์ที่ได้จากวินัยการลงโทษหรือรางวัล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ทำการรวบรวมผลงานวิจัยด้านต่างๆ ของนักการศึกษา ดังนี้

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่น เพราะสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับวัยรุ่นมากกว่าสถาบันอื่นๆ ดังนั้น ในการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่นในปัจจุบัน จึงมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่สถาบันการศึกษา หรือดำเนินการผ่านทางสถาบันการศึกษา เช่น การปลูกฝังโดยสอดแทรกไว้ในเนื้อหาวิชาด้านพระพุทธรศาสนา ซึ่งก็ให้ผลดีในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีข้อควรปรับปรุงแก้ไขอยู่บ้าง ซึ่งมีงานวิจัยของ สมบูรณ์ โพธิ์งาม (2524: 46) ที่ระบุว่า แม้อาจารย์ผู้สอนในวิชาสังคมได้สอดแทรกหลักศีลธรรมไว้ทุกครั้งที่สอน แต่เน้นการนำไปปฏิบัติจริงน้อย และเห็นว่าการปลูกฝังคุณธรรมด้วยการบรรยายมีผลต่อการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่นักเรียนน้อย การปลูกฝังศีลธรรมเท่าที่ยังเป็นอยู่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด เพราะอาจารย์ผู้สอนยังขาดวิธีการสอนที่ถูกต้องและเหมาะสม อย่างไรก็ตาม นักเรียนยังชอบการสอนจริยธรรมด้วยการบรรยายในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังมีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนควรปลูกฝังคุณธรรม โดยเน้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติได้และควรเป็นกำลังใจ เป็นที่ปรึกษา แก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียน และดูแลความประพฤติของนักเรียนร่วมกัน และปรากฏว่า ค่าความสัมพันธ์ของความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนสังคมศึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมกับการนำไปปฏิบัติจริงในเรื่อง คารวธรรม 6, ทศ 6, ฆราวาสธรรม 4, อิทธิบาท 4, สัมพันธกันอย่างน้อยมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่ความคิดเห็นของบุคคล ทั้งสามกลุ่มนี้ เกี่ยวกับอบายมุข ความรับผิดชอบ ไม่สัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังศีลธรรมกับการนำไปปฏิบัติจริงของนักเรียนอาจารย์ผู้สอนสังคมศึกษา และผู้ปกครอง สัมพันธกันอย่างน้อยมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ เพ็ญทิพย์ (2524: 24) ซึ่งระบุว่า ความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์และผู้ปกครองเกี่ยวกับการปลูกฝัง

คุณธรรมกับการนำไปปฏิบัติจริง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในแต่ละเรื่องแล้วสรุปได้ว่า ในเรื่องที่ 6 อาจารย์และผู้ปกครองต่างมีความเห็นว่า นักเรียนเห็นความสำคัญของทศ 6 ปานกลาง ส่วนนักเรียนเอง เห็นว่า ตนเห็นความสำคัญของทศ 6 มาก ในเรื่องอบายมุข 4 อาจารย์และผู้ปกครองเห็นว่า นักเรียนเรียนแล้วละเว้นได้ปานกลาง ส่วนนักเรียนเห็นว่าละเว้นได้มาก ในเรื่องชราวาสธรรม 4 และอิทธิบาท 4 นักเรียนและอาจารย์ต่างมีความเห็นว่า นักเรียนเรียนแล้วนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง ส่วนผู้ปกครองเห็นว่า ปฏิบัติได้มาก สำหรับเรื่องคารวธรรม 6 เรื่องการใช้ศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจในชีวิตประจำวัน และเรื่องการละเว้นจากการทำความชั่วทั้งกาย วาจา และใจ ทั้งนักเรียน อาจารย์ และผู้ปกครองมีความเห็นสอดคล้องกันว่านักเรียนนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง ส่วนเรื่องจริยศึกษา ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติตนดีนั้น นักเรียนและผู้ปกครองเห็นว่า ศึกษาแล้วปฏิบัติได้มาก แต่อาจารย์เห็นว่านักเรียนปฏิบัติได้ปานกลาง

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววาลี (2524: 16) พบว่า นิสิตที่ได้รับการถ่ายทอดทางพระพุทธศาสนาจากบิดามารดาในปริมาณมาก มีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา และการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา สูงกว่านิสิตที่ได้รับการถ่ายทอดน้อยกว่าอย่างเชื่อมั่นได้ เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าการที่เยาวชนไทยยึดถือคุณธรรมทางพระพุทธศาสนามีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา และมีการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนานั้น มีผลมาจากการได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาเป็นประการสำคัญ

จงเหรีญ หล้ามี (2536: 82) ได้ศึกษาคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ และเปรียบเทียบคุณธรรมอริยมรรค มีองค์แปด ด้านศีลของนักเรียนดังกล่าว ตามตัวแปรเพศ สถานที่อยู่อาศัย และอาชีพของผู้ปกครอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การมีคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีลของนักเรียนเพศต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนเพศหญิงมีคุณธรรมด้านสัมมาภังคะ และสัมมาอาชีวะมากกว่านักเรียนชาย ยกเว้นคุณธรรมด้านสัมมาวาจาที่มีไม่แตกต่างกัน ทั้งนักเรียนที่อยู่ในชนบทและนักเรียนที่อยู่ในเมืองและอาชีพของผู้ปกครองไม่มีความแตกต่างกัน

พระปกเกตุ บุญญศักดิ์ (2536: 74) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบเจตคติต่อพระพุทธศาสนา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐกับนักเรียนทหารสามเหล่าทัพ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 600 คน เฉพาะเพศชาย ชั้นปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนมากเห็นชอบด้วยอย่างยิ่งต่อความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม แต่ความเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด สวรรค์ นรก และนิพพาน ส่วนมากมีความเห็นด้วยเท่านั้น ส่วนหลักกรรม การปฏิบัติส่วนมากมีเจตคติเห็นชอบอย่างกับหลักโอวาทปาฏิโมกข์

พระอุบล กตปุณโย (2537: 149 – 154) ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย พบว่า กรรมเป็นแรงจูงใจการรักษาศีล ที่เราสามารถกำหนดคุณค่าทางจริยธรรมของกรรมได้ว่า รู้จักมองเห็นการกระทำ และผลตามแนวทางของเหตุปัจจัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่จะชั่วและรู้จักพิจารณา เข้าใจตนเองตามหลักคำสอน เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีงาม หรือหลักการ

ปฏิบัติตนที่ถูกต้องของมนุษย์ ศิลมัลักษณะเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ให้ผลสอดคล้องกับความจริง เป็นมาตรฐานในการตัดสินปัญหาจริยธรรม เป็นเกณฑ์ควบคุมความประพฤติทั้งหมด ประเพณี มารยาททางสังคม แนวทางปฏิบัติต้องครบครัน 8 ที่เรียกว่า กรรมบถ ศิลในพุทธศาสนาเป็นหลักความประพฤติ เริ่มต้นที่บุคคลก่อนแล้วจึงส่งคุณค่าสู่สังคม มีความบริสุทธิ์ในความประพฤติ เชื่อมั่นตนเองไม่หวั่นไหว ต่อสภาพแวดล้อม ไม่ฟุ้งซ่าน จิตใจสงบ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นทางกายและวาจา ไม่ละเมิดของรัก ไม่ประทุษร้ายทางวาจา ไม่มอมเมาตนเองด้วยสิ่งเสพติดตัวของมีนเมา ทำให้เสียสติสัมปชัญญะ

พระมหาพรหม โอภาโส (2541: 2) ทำการวิจัยเรื่อง ศีลภาวนาวิเคราะหฺ์ศรัทธาของชาวพุทธไทย ในปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ในคัมภีร์พระไตรปิฎกที่มีเรื่องศรัทธาอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแนวความคิด ความเชื่อสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนทุกยุคทุกสมัยมาจนปัจจุบัน พบว่า มีความเชื่อโดยยึดมั่นในหลักการกระทำดี กล่าวโดยสรุปก็คือ หลักศรัทธาในพระพุทธานุภาพได้มุ่งไปที่ความเชื่อที่ยึดหลักกรรม คือ การทำดีทำชั่ว ผลของกรรมดีกรรมชั่ว พุทธศาสนามีความสำคัญมุ่งไปในพระสัทธรรม คือ ปรีชาปฏิบัติ ปฏิบัติ และปฏิบัติ มีจุดมุ่งหมายไปเพื่อปัญญานั่นเอง

การปฏิบัติตามศีลจึงต้องประกอบด้วยแรงจูงใจ คือ เชื่อในกฎแห่งกรรม และเห็นเหตุผลว่า การถือศีลเป็นเหตุและปัจจัยในการปฏิบัติตน หลักของศีลคือ ต้องเริ่มที่ความเชื่อว่า การถือศีลเป็นการวางพื้นฐานของการสร้างความสำนึกที่ดีในการนำตนเอง ให้ไปสู่การปฏิบัติตนขั้นสูงยิ่งขึ้น และศีลยังเป็นประโยชน์ต่อการปกครองบ้านเมือง เพราะหากว่า ทุกคนไม่ล่วงละเมิดในศีลแล้วสังคม ย่อมมีความสงบร่มเย็นเกิดขึ้นได้

พระศิริชัย ธรรมชาติ และคณะ (2543: 82) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเชื่อเรื่องบุญ และบาปในเยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนวัดบวรนิเวศ โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์ โรงเรียนราชินี และโรงเรียนสตรีวิทยา พบว่า ในเรื่องการทำบาปเยาวชนเชื่อว่า การคิดเรื่องที่เป็นอกุศลทั้งหลายมากที่สุด ชั่วนี้เยาวชนมีความเชื่อ ตรงกับหลักของพระพุทธานุภาพเนื่องจากการคิดที่เป็นอกุศลนั้นสามารถคิดได้วันละหลาย ๆ ครั้ง ดังคำที่ว่า จิต สามารถบรรลุธรรมได้ชั่วขณะข้างกระดิกหู แลปลิ้น ตรงกันข้ามถ้าทำชั่ว ก็ให้ผลเร็วในชั่วพริบตา เหมือนการบรรลุธรรม ตราบใดเท่าที่จิตยังเป็นอกุศลอยู่ก็ยังคงเป็นบาปตลอดเวลา เมื่อมีจิตคิดถึงความดี อกุศลจึงเกิดขึ้น การที่คนเราจะทำชั่วนั้น ก็เพราะว่าต้องคิดมาก่อนที่จะลงมือกระทำ ข้อดีของบาปที่เกิดขึ้นทางจิต คือ ยังไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย ถ้าอดทนข่มจิตไว้ได้ ก็ไม่สามารถสร้างสาเหตุ ทำให้เกิดการกระทำชั่วด้านอื่นได้

พระมหาวิรัตน์ อคฺคฺวิโร (2544: 82) ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครพนม มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง ควรศึกษาเรื่องศีล 5 ให้เข้าใจ เพราะศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ตามหลักธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน เพราะจะทำให้ความตึงเครียดทางจิตใจผ่อนคลายลงได้และนำมาซึ่งความสงบจิตใจ

จากรายงานการวิจัยของ วิสสิย์ (Wesley. 1987: 96) ระบุว่า นักศึกษามีโอกาสเสี่ยงต่อการติดสิ่งเสพติดประเภทแอลกอฮอล์เมื่ออยู่ในสภาวะ

1. ไม่เคร่งศาสนา เหมือนผู้นับถือศาสนาอื่น
2. ไม่มีความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา
3. บิดา-มารดาติดสิ่งเสพติด

ผลการวิจัยของ วิสลิย์ สอดคล้องกับผลวิจัยของ เรย์มอนด์ (Raymond. 1976) เกรย์ และ อีริกสัน (Gray; & Erickson. 1979) ที่ระบุว่า การติดยาเสพติดจะปรากฏมากในหมู่ผู้ไม่เลื่อมใสศรัทธาต่อศาสนา

ขณะที่ สตาร์ค ดอยล์ และ เคนท์ (Stark, Dyole; & Kent. 1980: 84) รายงานว่า การเป็นสมาชิกของศาสนสถานมีความสัมพันธ์ทางลบกับอัตราการก่ออาชญากรรมในสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ บุคคลที่เป็นสมาชิกของศาสนสถาน มีอัตราการก่ออาชญากรรมน้อยกว่าบุคคลที่ไม่เป็น ศาสนสถาน แต่รายงานการวิจัยของ สแตค และ คานาเวีย (Stack; & Kanavy. 1983: 73) กลับระบุว่า บุคคลที่มีความเลื่อมใสในศาสนามีอัตราการก่อคดีข่มขืนมากกว่าบุคคลที่ไม่มีศาสนา อย่างไรก็ตาม รายงานการวิจัยของ สแตค และ คานาเวีย ก็ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ เอลลิส (Ellis. 1985: 79) ซึ่งระบุว่า บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมศาสนาอย่างสม่ำเสมอก่อคดีข่มขืนน้อยกว่า บุคคลที่ไม่เข้าร่วม ทั้งนี้อาจอธิบายได้ด้วยผลการวิจัยของ จอห์น (John. 1991: 45 – 62) ซึ่งระบุว่า ศาสนามีอิทธิพลต่อทัศนคติด้านพฤติกรรมทางเพศ บุคคลที่มีหลักศาสนาประจำใจย่อมมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส การมีเพศสัมพันธ์นอกคู่สมรส และการเบี่ยงเบนพฤติกรรมทางเพศแต่การปฏิบัติตามทัศนคติที่ขึ้นกับอิทธิพลของกลุ่มที่ตนเองเป็นสมาชิก กล่าวคือ ถ้าบุคคลได้อยู่ในกลุ่มที่สมาชิกไม่ประพฤติดังกล่าว บุคคลนั้นก็เลยจะไม่ประพฤติดังกล่าวด้วย

ดังนั้น หากวัยรุ่นได้รับการปลูกฝังศีลธรรมก่อนที่จะถูกชักนำไปในทางที่ผิดก็จะเป็นการป้องกันปัญหาสังคมอันเกิดจาก พฤติกรรมของวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การปลูกฝังศีลธรรมให้แก่วัยรุ่นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย ดังรายงานการวิจัยของ อีริกสัน (Erickson. 1992: 131 – 152) ซึ่งระบุว่า บิดามารดาที่มีความเชื่อมั่นต่อศาสนา จะยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาเหล่านั้น โดยแสดงออกด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมศาสนาที่ตนนับถืออย่างสม่ำเสมอ ทำให้บุตรหลานที่อยู่ในวัยรุ่นลอกเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้น ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติกิจกรรมศาสนาที่บ้านวัยรุ่น นอกจากนี้ บิดามารดายังทำหน้าที่ชักชวนบุตรหลานให้เข้าวัดปฏิบัติธรรมเช่นเดียวกับตน เมื่อเขาเหล่านั้นมาที่วัด ย่อมได้เข้าร่วมกิจกรรมศาสนากับเพื่อนใหม่ๆ ที่วัดและจะพัฒนาความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดกำลังใจที่จะปฏิบัติตามกิจกรรมทางศาสนาแม้จะกลับบ้านแล้ว ประกอบกับวัยรุ่นได้รับการศึกษาด้านศาสนาจากวัด ทำให้ยิ่งตอกย้ำความเชื่อทางศาสนาที่ได้รับการปลูกฝังมาที่บ้าน จึงเป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามหลักของศาสนา และในที่สุดย่อมนำไปสู่พฤติกรรมอันแสดงออกถึงศรัทธาที่มั่นคงต่อศาสนาของวัยรุ่น

นอกจากนี้ รายงานการวิจัยของ คลอฟอร์ด มาร์ค แฮนด์ดัล พอล ไวน์เนอร์ และ ริชาร์ด (Crawford; Mark; Handal; Pual; Wiener; & Richard. 1999: 91) ยังระบุว่า บุคคลที่มีความศรัทธาต่อศาสนาในระดับมาก เป็นผู้มีความทุกข์ใจน้อยกว่า และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีกว่าบุคคลที่มีความศรัทธาต่อศาสนาในระดับปานกลาง และน้อย อย่างไรก็ตามผลการศึกษาดังกล่าวไม่ปรากฏ

ในบุคคลที่เป็นเพศชาย รายงานการวิจัยนี้ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ มัลท์บี (Malty. 1998: 87) ซึ่งระบุว่า การเข้าวัดสามารถลดความกังวลใจ และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ โคล์นิก ฟอร์ด จอร์ท บลาเซอร์ และ มีเตอร์ (Koenig; Ford; George; Blazer; & Meador. 1993: 86) ซึ่งรายงานว่า ความเลื่อมใสทางศาสนามีความสัมพันธ์กับการลดความกังวลใจ เพราะศาสนาเป็นช่องทางหนึ่งในการระบาย ความคับข้องใจ

เมื่อได้ศึกษารายงานการวิจัยแล้วจะเห็นว่า ความศรัทธาในศาสนาเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหา สังคมได้ อีกทั้งยังช่วยลดความเครียด และความกังวลใจของบุคคลในสังคมด้วย ดังนั้นการแก้ปัญหา สังคม โดยการให้เกิดความศรัทธาในศีลแก่วัยรุ่นเพราะเป็นวัยที่สามารถเรียนรู้และซึมซับสิ่งต่างๆ ได้ง่าย อาจถูกเพื่อนหรือบุคคลใกล้ชิดที่ไม่ดีชักนำไปในทางที่ผิดได้

การที่ครอบครัว และวัดเป็นหลักที่จะทำให้วัยรุ่นได้รับความศรัทธาในศีลนั้น เพราะว่า เมื่อ เด็กเติบโตขึ้นมาได้เห็นการปฏิบัติและการสั่งสอนจากสถาบันครอบครัวและสถาบันในพระพุทธศาสนา เป็นการตอกย้ำความเชื่อให้กับเด็กตั้งแต่ยังเยาว์วัยเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการสร้างความศรัทธาในศีล ของวัยรุ่น

นอกจากนี้ รายงานการวิจัยบางชิ้นยังได้รายงานผลการวิจัยถึงความศรัทธาของวัยรุ่นว่า ใครมี บทบาทในการมีความศรัทธาของวัยรุ่นตามรายงานของ โอซอรัค ไวส์ (Ozorak, Weiss. 1989: 425-426) และ เควิน (Kevin. 1986: 339-354) ซึ่งระบุว่า บิดามารดามีอิทธิพลต่อการเคร่งศาสนาของบุตรที่อยู่ใน ช่วงวัยรุ่นตอนกลางและตอนปลาย กล่าวคือ บิดามารดาที่เคร่งศาสนา บุตรก็จะเคร่งศาสนาด้วย แต่การปฏิบัติตามหลักของศาสนาของวัยรุ่น ยังได้อิทธิพลจากเพื่อน นอกจากนี้ยังพบว่า เพื่อนมีอิทธิพล สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อทางศาสนาของวัยรุ่นอีกด้วย และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ พาร์คเกอร์ และ กาเลีย (Parker; & Gaier. 1980; อ้างอิงจาก Ozorak, Elizabeth Weiss. 1989: 449) ซึ่งรายงานว่า การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนาของบิดามารดา มีอิทธิพลต่อความเชื่อทางศาสนาของ บุตรที่กำลังอยู่ในวัยรุ่นถึงร้อยละ 60 นอกจากนี้ ยังมีรายงานการวิจัย ระบุว่า ความเชื่อและการปฏิบัติ ทางศาสนาของอาจารย์ระดับวิทยาลัย ก็ได้รับอิทธิพลจากบิดามารดา เช่นกัน การที่บิดามารดาไปศาสนสถาน เป็นประจำ จะส่งผลให้บุตรมีความเชื่อทางศาสนาและปฏิบัติตามศาสนพิธี โดยเฉพาะมารดาที่ไปศาสนสถาน ประจำ จะมีอิทธิพลต่อความเชื่อทางศาสนาของบุตรมากกว่าอิทธิพลจากบิดา

สรุปจากรายงานการวิจัยเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความศรัทธาในศีลเป็นปัจจัย ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้วัยรุ่นมีความสำนึกและเกรงกลัวต่อการล่วงละเมิดในศีล 5 ซึ่งความศรัทธา ในศีลนี้ จะสามารถปลูกฝังได้จากสถาบันครอบครัว โรงเรียน และสถาบันทางศาสนา เป็นที่น่าสนใจว่า ความศรัทธาในศีลนี้จะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตนโดยการไม่ล่วงละเมิดในศีล ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า ความเลื่อมใสศรัทธาต่อศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความศรัทธาในการรักษาศีล เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความยับยั้งชั่งใจ ไม่ก่อปัญหาสร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาในเรื่องยาเสพติดและปัญหาอาชญากรรม ส่วนปัญหาการประพฤติผิดทางเพศนั้น ศาสนาเพียงแต่ มีอิทธิพลในด้านการปลูกฝังบรรทัดฐานที่ดีงามให้แก่บุคคลในสังคมเท่านั้น แต่การที่บุคคลจะมีความเข้มแข็ง

ในการปฏิบัติตนตามหลักของศีลมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นกับพฤติกรรมในเรื่องศีลของกลุ่มที่บุคคลนั้น เป็นสมาชิกอยู่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น โดยมีลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 600 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 500 คน หลังจากที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย เพื่อนำไปใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือจำนวน 100 คน แล้ว ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ประกอบด้วย 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น เพื่อทำการวิจัยในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5 จำนวน 50 ข้อ เมื่อหาคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือคำถามอยู่ 46 ข้อ แบ่งเป็นคำถามข้อที่ 1 – 9 เป็นแบบสอบถามความศรัทธาในศีลข้อที่ 1 คำถามข้อที่ 10 – 16 เป็นแบบสอบถามความศรัทธาในศีลข้อที่ 2 คำถามข้อที่ 17 – 22 เป็นแบบสอบถามความศรัทธาในศีลข้อที่ 3 คำถามข้อที่ 23 – 28 เป็นแบบสอบถามความศรัทธาในศีลข้อที่ 5 คำถามข้อที่ 29 – 46 เป็นแบบสอบถามความศรัทธาในศีลข้อที่ 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น จำนวน 51 ข้อ เมื่อหาคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือคำถามอยู่ 48 ข้อ แบ่งเป็นคำถามข้อที่ 1 – 10 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ในศิลปะข้อที่ 1 คำถามข้อที่ 11 – 19 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่นในศิลปะข้อที่ 2 คำถามข้อที่ 20 – 28 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่นในศิลปะข้อที่ 3 คำถามข้อที่ 29 – 38 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่นในศิลปะข้อที่ 4 คำถามข้อที่ 39 – 48 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่นในศิลปะข้อที่ 5

มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาในศิลปะที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความศรัทธาในศิลปะ 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

2. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความศรัทธาในศิลปะ 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ตามนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 50 ข้อ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ และ 5 ระดับ นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง

3. นำแบบสอบถามความศรัทธาในศิลปะ 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ที่ได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Face Validity)

1.1 นำแบบสอบถามความศรัทธาในศิลปะ 5 จำนวน 50 ข้อที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและนำมาแก้ไข

1.2 นำแบบสอบถามความศรัทธาในศิลปะ 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ พระมหา ดร.เดช กตปุญโญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เที่ยงตรงเชิงประจักษ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ เลือกข้อที่มีค่าความสอดคล้องไม่น้อยกว่า (Item-Objective Congruency : IOC) 0.67

2. การหาค่าความยากง่าย (Difficulty)

วิเคราะห์หาความยากง่ายของแบบสอบถามความศรัทธาในศิลปะ 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น เป็นรายข้อ แบบสอบถามความศรัทธาในศิลปะ 5 จำนวน 50 ข้อ และแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น จำนวน 51 ข้อ และเลือกข้อที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.233 – 7.34 ได้ข้อคำถามความศรัทธาในศิลปะ 5 จำนวน 46 ข้อ และแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น จำนวน 48 ข้อ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538: 136)

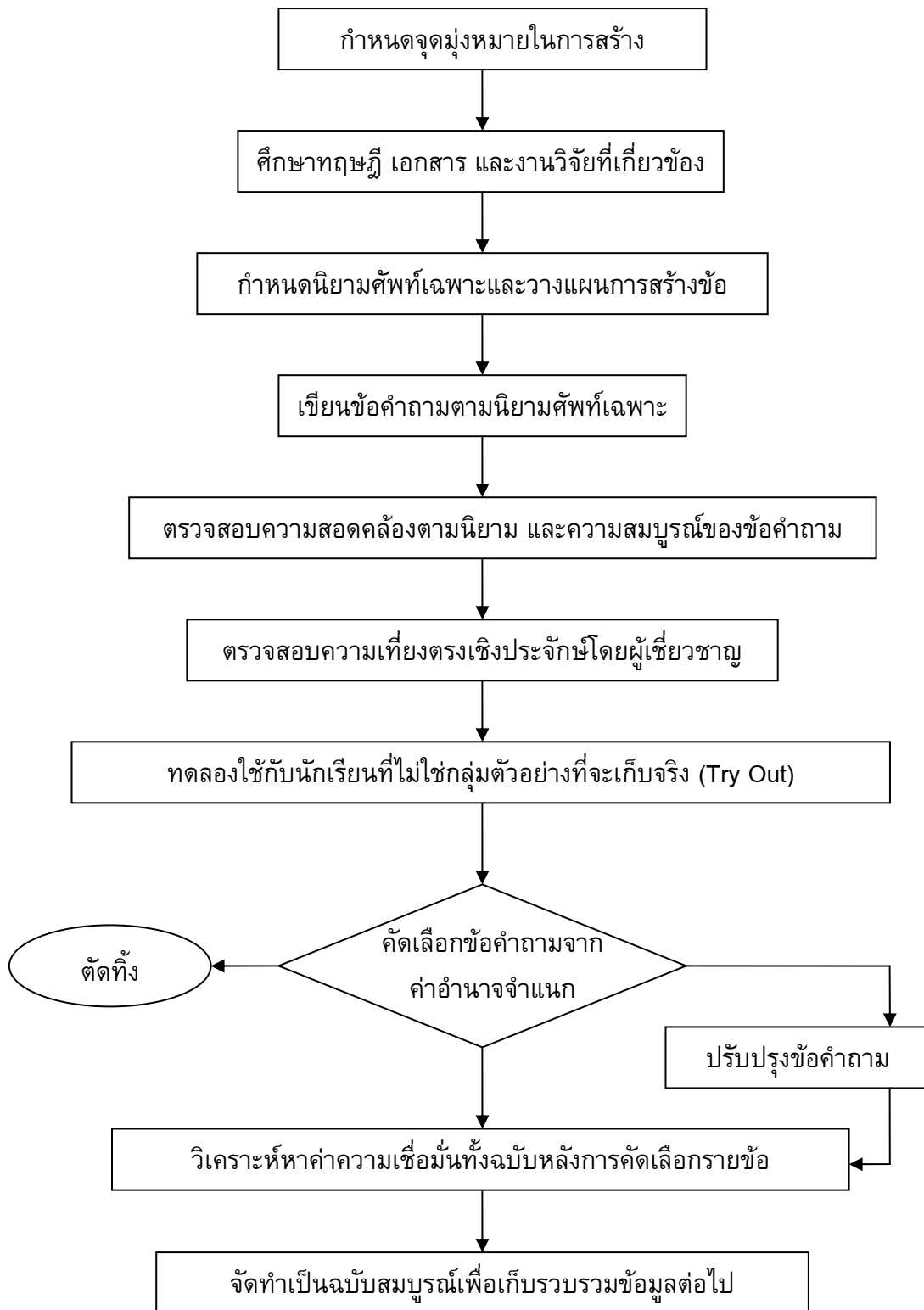
3. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power)

3.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น จำนวน 50 และ 51 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์กลุ่มสูงกลุ่มต่ำ แล้วเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อ โดยใช้ t - test และเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าคะแนน t ตั้งแต่ 0.233 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามจำนวน 46 และ 48 ข้อ ที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 0.233 – 7.34

3.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ระบุในข้อ 3.1 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1990: 50) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งสองฉบับเท่ากับ .795

3.3 นำแบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นเรียบร้อยแล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่นตามขั้นตอนดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความศรัทธาในศิลปะที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ตัวอย่างแบบสอบถาม ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

คำชี้แจง :

1. ให้นักเรียนอ่านข้อความทีละข้ออย่างละเอียดและพิจารณาตอบตามความคิด ความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด แล้วโปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง โดยแต่ละข้อให้ตอบเพียงคำตอบเดียวและตอบให้ครบทุกข้อ ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ขีดเครื่องหมายเท่ากับ (=) ทับเครื่องหมายเดิม แล้วจึงทำเครื่องหมายถูกลงในช่องคำตอบใหม่ที่ต้องการ ซึ่งแบบสอบถามตอนนี้ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด นักเรียนสามารถแสดงความคิด ความรู้สึกได้อย่างอิสระ คำตอบแบ่งออกเป็น 3 ระดับ และ 5 ระดับ
2. การตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้แต่อย่างใดคำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับที่จะนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนที่ได้ให้ความร่วมมือด้วยดี

พระเสกสันต์ ศิริวรรณ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามตอนที่ 1

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความที่กำหนดให้แต่ละข้อว่านักเรียนเห็นด้วยหรือตรงกับการปฏิบัติระดับใด เมื่อพิจารณาแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือให้ตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติ ดังนี้

เชื่อ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนปานกลาง
ไม่เชื่อ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนน้อย

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น/ระดับการปฏิบัติ		
	เชื่อ	ไม่แน่ใจ	ไม่เชื่อ
ด้านความศรัทธาในศีล ข้อ 0 ท่านเชื่อหรือไม่ว่า หากฆ่าสัตว์แล้ว ทำให้ตนเองอายุสั้น			
ข้อ 00 ท่านเชื่อหรือไม่ว่า เมื่อท่านฆ่าสัตว์แล้วชาติหน้าท่าน จะต้องเกิดเป็นสัตว์ชนิดนั้นแล้วถูกฆ่าด้วย			

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนแต่ละข้อความมีน้ำหนักตั้งแต่ 1 – 3

		ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	
ตอบเชื่อ	ให้	3	1	คะแนน
ตอบไม่แน่ใจ	ให้	2	2	คะแนน
ตอบไม่เชื่อ	ให้	1	3	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายความศรัทธาในศีล 5 มีเกณฑ์การพิจารณาโดยใช้คะแนนเฉลี่ย
ดังนี้ (พระชาติศรี สุขสมปนฺโน (มีสุข). 2549: 46)

คะแนนเฉลี่ย	2.01 – 3.00	หมายความว่า	มีความเชื่อชัดเจน
คะแนนเฉลี่ย	1.01 – 2.00	หมายความว่า	มีความเชื่อปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	0.01 – 1.00	หมายความว่า	ไม่มีความเชื่อ

แบบสอบถามตอนที่ 2

ด้านที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนมาก
ค่อนข้างมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนค่อนข้างมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนปานกลาง
ค่อนข้างน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนค่อนข้างน้อย
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนน้อย

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
ศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ ข้อ (0) ฉันชอบตบยุงหรือแมลงที่มารบกวนเวลาฉันเล่นเกมส์ ข้อ (00) ฉันมักจะห้ามปรามเมื่อเห็นเพื่อนทะเลาะกัน ศีลข้อ 2 ห้ามลักทรัพย์ ข้อ (0) ฉันคิดว่า การลอกการบ้านหรือรายงานเพื่อนเป็นสิ่งที่ไม่ดี ข้อ (00) ฉันเชื่อว่าการไม่ยอมยกได้ของคนอื่นเป็นสิ่งที่ดี					

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนแต่ละข้อความมีน้ำหนักตั้งแต่ 1 – 4

		ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	
ตอบระดับการปฏิบัติมาก	ให้	5	1	คะแนน
ตอบระดับการปฏิบัติค่อนข้างมาก	ให้	4	2	คะแนน
ตอบระดับการปฏิบัติปานกลาง	ให้	3	3	คะแนน
ตอบระดับการปฏิบัติค่อนข้างน้อย	ให้	2	4	คะแนน
ตอบระดับการปฏิบัติน้อย	ให้	1	5	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนการปฏิบัติตนของวัยรุ่น มีเกณฑ์การพิจารณาโดยใช้คะแนนเฉลี่ย ตามเกณฑ์ของจอห์น ดับเบิลยู เบส (พระพิทยา เสวกพันธุ์. 2545: 10; อ้างอิงจาก John, W. Best. 1964) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีการปฏิบัติมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีการปฏิบัติปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย
คะแนนเฉลี่ย	0.01 – 1.49	หมายความว่า	มีการปฏิบัติน้อย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์
2. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนเทพศิรินทร์
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังมีรายละเอียด ดังนี้

นำแบบสอบถามแบบสอบถามความศรัทธาในศีล และแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่นไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 500 ฉบับ และนำข้อมูลจากแบบสอบถามนั้นมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนการจัดกระทำข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

- 4.1.1 วิเคราะห์ตามข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ตามตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 4.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

4.2.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

4.2.1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.2.2.1 การวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกแบบสอบถามศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น เป็นรายข้อโดยใช้สถิติตามวิธีการ t- test เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ (ล้วนสายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2540: 246)

4.2.2.2 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach. 1970: 161) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 125 – 126)

4.2.3 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร ความศรัทธาในศีล 5 การปฏิบัติตนของวัยรุ่น สถิติที่ใช้คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่นนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์อักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแหล่งข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกี่ยวกับความศรัทธาในศีล 5 และการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

2. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่น (Pearson Correlation)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งหมด 2 ตอน โดยในแต่ละตอนสามารถนำเสนอได้ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 นำเสนอผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกี่ยวกับความศรัทธาในศีล 5 และการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ตอนที่ 2 นำเสนอผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่น (Pearson Correlation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 นำเสนอผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกี่ยวกับความศรัทธาในศีล 5 และการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบความศรัทธาในศีล 5 (n = 500)

ความศรัทธาในศีล 5	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์	2.16	0.28	ชัดเจน
ด้านการลักทรัพย์ ฉ้อโกง	2.43	0.34	ชัดเจน
ด้านการทำผิดทางเพศ และการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ	2.36	0.37	ชัดเจน
ด้านพูดปดหลอกลวงไม่มีความจริงใจต่อกัน	2.63	0.27	ชัดเจน
ด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ	2.16	0.28	ชัดเจน
ภาพรวม	2.34	0.22	ชัดเจน

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความศรัทธาในศีล 5 โดยรวม เท่ากับ 2.34 ซึ่งแสดงถึงนักเรียนมีความศรัทธาในศีล 5 อยู่ในระดับชัดเจน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับชัดเจนแต่ด้านพูดปดหลอกลวงไม่มีความจริงใจต่อกันมีค่าเฉลี่ยของความศรัทธาในศีล 5 สูงกว่าข้ออื่นๆ คือ 2.63 และด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์กับด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ต่ำกว่าข้ออื่นๆ คือ 2.16

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการปฏิบัติตน ของวัยรุ่น (n = 500)

การปฏิบัติตนอยู่ในศีล 5	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์	3.13	0.42	ปานกลาง
ด้านการลักทรัพย์ ฉ้อโกง	3.80	0.43	ค่อนข้างมาก
ด้านการทำผิดทางเพศและการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ	3.71	0.50	ค่อนข้างมาก
ด้านพูดปดหลอกลวงไม่มีความจริงใจต่อกัน	3.41	0.46	ปานกลาง
ด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ	3.89	0.79	ค่อนข้างมาก
ภาพรวม	3.58	0.33	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น มีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 3.58 ซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติตนของวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ด้าน คือ ด้านการพูดปด หลอกลวงไม่มี

ความจริงใจต่อกันและด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์จะน้อยสุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 และ 3.13 ตามลำดับ ที่เหลืออีก 3 ด้าน พบว่า วิทยาลัยมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ มีค่าสูงสุด ด้านการลักทรัพย์ฉ้อโกงและด้านการทำผิดทางเพศ และการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของจะมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89, 3.80, และ 3.71 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การหาความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 กับการปฏิบัติตนของวิทยาลัย

ตาราง 3 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 กับการปฏิบัติตนของวิทยาลัย

ค่าสหสัมพันธ์	ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ความศรัทธาในศีล 5 กับ การปฏิบัติตนอยู่ในศีล 5	P- value
ด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์	0.133**	0.003
ด้านการลักทรัพย์ ฉ้อโกง	-0.026	0.567
ด้านการทำผิดทางเพศ และการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ	0.063	0.158
ด้านพูดปดหลอกลวงไม่มีความจริงใจต่อกัน	0.089*	0.048
ด้านดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ	-0.107*	0.016
ภาพรวม	0.013	0.770

จากตาราง 3 พบว่า โดยรวมความศรัทธาในศีล 5 กับการปฏิบัติตนของวิทยาลัยไม่มีความสัมพันธ์ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก 2 ข้อ คือ ความศรัทธาในศีล 5 ข้อ การฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์ กับการปฏิบัติตนของวิทยาลัย ด้านการฆ่าสัตว์ และเบียดเบียนสัตว์ และ ความศรัทธาในศีล 5 ในการพูดปดหลอกลวง ไม่มีความจริงใจต่อกันกับการปฏิบัติตนของวิทยาลัย ด้านการพูดปดหลอกลวงไม่มีความจริงใจต่อกัน และมีความสัมพันธ์กันทางลบ 1 ข้อ คือ ความศรัทธา ใน ศีล 5 ข้อดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ กับการปฏิบัติตนของวิทยาลัยด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของความศรัทธาในศีล 5 และระดับของการปฏิบัติตนของวัยรุ่น
2. หาความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนมีความศรัทธาในศีล 5 เป็นไปในทางบวก
2. ความศรัทธาในศีล 5 มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนของนักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงระดับความศรัทธาในศีล 5 และการปฏิบัติตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดความร่วมมือของสถาบันครอบครัว วัด โรงเรียน เพื่อพัฒนาความศรัทธาในศีล 5 ให้สอดคล้องกับหลักสูตรพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดความประพฤติ และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับการเป็นสุภาพบุรุษลูกแม่รำเพย อีกทั้งยังเป็นการสร้างเสริมความศรัทธาในศีล 5 อันเป็นข้อปฏิบัติที่ดีแก่เยาวชนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 600 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 500 คน หลังจากที่ได้สุ่มอย่างง่ายเพื่อนำไปใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือจำนวน 100 คนแล้ว ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ตามข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความศรัทธาในศีล 5 โดยรวม เท่ากับ 2.34 ซึ่งแสดงถึงนักเรียนมีความศรัทธาในศีล 5 อยู่ในระดับชัดเจน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับชัดเจน แต่ด้านพูดปดหลอกลวงไม่มีความจริงใจต่อกันมีค่าเฉลี่ยของความศรัทธาในศีล 5 สูงกว่าข้ออื่นๆ คือ 2.63 และด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์กับด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ต่ำกว่าข้ออื่นๆ คือ 2.16

2. นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น จำนวน 500 คน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 3.58 ซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติตนของวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ด้าน คือ ด้านการพูดปด หลอกลวงไม่มีความจริงใจต่อกันและด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์จะน้อยสุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 และ 3.13 ตามลำดับ ด้านที่เหลืออีก 3 ด้านพบว่าวัยรุ่นมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ มีค่าสูงสุด ด้านการลักทรัพย์ฉ้อโกงและด้านการทำผิดทางเพศ และการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของจะมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89, 3.80, และ 3.71 ตามลำดับ

3. ความศรัทธาในศีล 5 กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่นไม่มีความสัมพันธ์แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก 2 ข้อ คือ ความศรัทธาในศีล 5 ข้อการฆ่าสัตว์ และเบียดเบียนสัตว์กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่นด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์และความศรัทธาในศีล 5 ในการพูดปดหลอกลวง ไม่มีความจริงใจต่อกันกับการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ด้านการพูดปดหลอกลวง ไม่มีความจริงใจต่อกันและมีความสัมพันธ์กันทางลบ 1 ข้อ คือ ความศรัทธาในศีล 5 ข้อดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่นด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาาระดับความศรัทธาในศีล 5 โดยรวมพบว่านักเรียนมีความศรัทธาในศีล 5 อยู่ในระดับชัดเจน เนื่องจากศีล 5 เป็นหลักการปฏิบัติตนอันเป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และมีการเรียนการสอนในเรื่องความศรัทธาในศีล 5 ทั้งในครอบครัว วัดและโรงเรียนมาโดยตลอด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญกอบ วิสมิตะนันท์ และ ประภาพันท์ กรโกสียกาจ (2529: 1 – 45) ที่พบว่าการปฏิบัติตนของวัยรุ่นในปัจจุบันนี้ได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัวและที่สำคัญคือครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการสอนศีลธรรม หากครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมแล้ว นักเรียนสถาบันการศึกษานั้น ย่อมจะซึมซับและเลียนแบบพฤติกรรมอันดีงามของครูอาจารย์ ทำให้นักเรียนมีศีลธรรมตามไปด้วย ในทางตรงกันข้ามหากครูอาจารย์ไม่มีศีลธรรม นักเรียนย่อมไม่มีศีลธรรม เป็นผลจากการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ แบนดูรา โดยวัยรุ่นจะศึกษาหลักจริยธรรมที่พึงปฏิบัติตนให้เหมาะสม ตามทฤษฎีการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ระดับของความศรัทธาในศีล 5 นั้นจะแตกต่างกันตามการปลูกฝังความเชื่อในศีลของแต่ละครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524: 16) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ครอบครัว กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของคนไทย พบว่า นิสิตที่ได้รับการถ่ายทอดทางพระพุทธศาสนาจากบิดามารดาในปริมาณมาก มีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนาและการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา สูงกว่านิสิตที่ได้รับการถ่ายทอดน้อยกว่าอย่างเชื่อมั่นได้ เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า การที่เยาวชนไทยยึดถือคุณธรรมทางพระพุทธศาสนา มีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนาและมีการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนานั้น มีผลมาจากการได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาเป็นประการสำคัญ จึงทำให้นักเรียนมีความศรัทธาในศีล 5 ที่ชัดเจน

2. จากการศึกษาระดับการปฏิบัติตนในศีล 5 โดยรวมของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนอยู่ในศีล 5 ด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์ ด้านพูดปดหลอกลวง ไม่มีความจริงจังต่อนักเรียน มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านการลักทรัพย์ ฉ้อโกง ด้านการทำผิดทางเพศ และการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ ด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ นักเรียนมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ เป็นนักเรียนในสายสามัญ และมีแนวโน้มของการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ที่ดี ต่างจากนักเรียนที่เรียนอยู่ในสายอาชีพ จึงทำให้มีระดับการปฏิบัติตนในศีล 5 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลี ฤทธิรักษา (2531: 90 – 104) ที่ได้ทำการศึกษาในระดับคุณธรรมของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสายสามัญ และนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสายอาชีพ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ มีคุณธรรมในระดับที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กล่าวคือ คุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญโรงเรียนสุราษฎร์ธานีกับโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับเหนือกฎเกณฑ์ แต่คุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพที่เรียนในวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี และวิทยาลัยอาชีวศึกษา สุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับตามกฎเกณฑ์ คุณธรรมกับการเลือก

สายการเรียน จึงมีความสัมพันธ์กันในทางบวก คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ จะมีความรู้สูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ พบว่า ความสัมพันธ์ของความศรัทธาในศีล 5 มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กับการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ส่วนความศรัทธาในศีล 5 ด้านพูดปดหลอกลวงไม่มีความจริงใจต่อกัน กับการปฏิบัติตนอยู่ในศีล 5 ด้านพูดปดหลอกลวง ไม่มีความจริงใจต่อกัน มีค่าความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ความศรัทธาในศีลด้านการพูดปดหลอกลวงและไม่จริงใจต่อกันว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ ต่างจากความศรัทธาในศีล 5 ด้านดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ กับการปฏิบัติตนอยู่ในศีล 5 ด้านดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ มีค่าความสัมพันธ์กันในทิศทางลบ ถึงแม้ว่า นักเรียนจะมีความเชื่อในศีลข้อการดื่มสุราและเสพสิ่งเสพติดอื่นๆ ว่า เป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่ก็ยังปฏิบัติตนในการดื่มสุรา และเสพสิ่งเสพติดอยู่บ้าง ซึ่งเป็นผลมาจากในปัจจุบันนี้ มีอบายมุขในรูปแบบต่างๆ ได้เข้ามาสัมพันธ์กับวัยรุ่นมากขึ้นและวัยรุ่นก็เป็นวัยที่ชอบแสวงหาและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เป็นวัยที่สงสัยและพร้อมที่จะทดลองได้ตลอดสอดคล้องกับการรายงานของ พระเทพเวที (ประยูร ปรยุตโต) (2535: 245) กล่าวถึงปัญหาอบายมุขว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอบายมุขแพร่หลายในด้านต่างๆ มากเหลือเกิน การติดยาเสพติดก็ระบาดทั่วไป โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น และวัยรุ่นในปัจจุบันก็ไม่ได้เข้าไปปรึกษากับครูผู้สอนเหมือนแต่ก่อนจึงทำให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการติดสิ่งเสพติดได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การจัดการเรียนการสอนด้านการปฏิบัติตนของวัยรุ่นนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องศีล 5 และการปฏิบัติตนของวัยรุ่นเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจในศีลอย่างถ่องแท้ และสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง

1.2 จากการศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในบริเวณและภายใต้ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับวัดบ่งชี้ได้ว่าทำให้เด็กมีความเข้าใจ มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 และการปฏิบัติตนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ควรส่งเสริมความสัมพันธ์กันในลักษณะนี้ในสถาบันการศึกษาอื่นๆ ด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษากับนักเรียนในทุกๆ ระดับชั้นโดยปรับข้อความให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ในแต่ละระดับ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศีล 5 และการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

2.3 ควรทำวิจัยแบบบูรณาการในการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรในระดับต่างๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่มที่ 26*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ในการฉลองรัชตภิเษกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- ธำรง ชูทัพ; และ บัญชา อึ้งสกุล. (2531). ความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับปัญหาจากตัวครูที่นักเรียนประสบในจังหวัดสตูล. *วารสารการศึกษา*. 18 (2): 5.
- บุญกอบ สมิตะนันท์; และ ประภาพันท์ กรโกสียกาจ. (2529). ธรรมเนียมของครูไทยในภาคกลาง. *Journal of National Research, Council Thailand*. 18(1): 1 – 5.
- พระชาติรี สุขสมปโน (มีสุข). (2549). *ความเชื่อเรื่องบุญ บาปในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดกุฎำ ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2535). *พุทธศาสน์กับชาติไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต. (2552). *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระพิทยา เสวกพันธ์. (2545). *การนับถือพระพุทธศาสนาและชีวิตที่ดีในสังคมไทย : กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศาสนาเปรียบเทียบ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พระศรีสุทธิโมลี. (2524). *พุทธธรรม. รายงานการวิจัย. สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- (2523). *เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- พุทธทาสภิกขุ. (2533). *โมฆธรรมประยุกต์*. กรุงเทพฯ: ธรรมทานมูลนิธิ.
- มาลี ฤทธิรักษา. (2531). ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญกับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*. 18 (3): 90 – 104.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; และ วิลาสลักษณ์ ชวัลลี. (2524). *ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของคนไทย. รายงานวิจัยฉบับที่ 25*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระ. (2529). *สารานุกรมพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วันชัย มีกลาง. (2530). *ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ ความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติตาม และการได้รับการถ่ายทอดทางพระพุทธศาสนาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัย*. ปรินญาณิพนธ์ วท.บ. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ส. ศิวลักษณ์. (2525). *ทัศนะการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แสงรุ่งการพิมพ์.
- สมสุดา ภูพัฒน์; และคณะ. (2543). *ผลกระทบของโครงการปลูกฝังศีลธรรมด้วยการสอบปัญหาธรรมะ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมเด็จพระญาณวโรดม. (2550). *แผนชีวิต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2526). การสำรวจฐานะทางเศรษฐกิจของครู. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*. 20(1): 5 – 7.
- แสง จันทร์งาม. (2525). *ศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- Astor, Ron Avi.; Meyer, Heather Ann; & Behre, William J. (1999). Unowned Places and Times : Maps and Interviews about Violence in High Schools. *American Education Research Journal*. 36(1): 3 – 42.
- Christiano, Kevin J. (1986). Church as a Family Surrogate Another Look at Family Ties, Anomie, and Church Involvement. *Journal For the scientific Study of Religion*. 25(3): 339 – 354.
- Cochran, John K. (1991). The Influence of Religion on Attitudes Towards Nonmarital Sexuality: A Preliminary Assessment of Reference Group Theory. *Journal for the Scientific Study of Religion*. 30(1): 45 – 62.
- Crawford, Mark E.; Handal, J. Pual; & Wiener, Richard L. (1989). The Relationship between Religion and Mental Health/Distress. *Review of Religious Research*. 31(1): 16-22.
- Ellis, L. (1985). Religiosity and Criminality : Evidence and Explanations of Complex Relationships. *Sociological Perspectives*. 28 (4): 501 – 520.
- Erikson, Joseph A. (1992). Adolescent Religions Development and Commitment : A Structural Equation Model of the Role of Family, Peer Group, and Education Influences. *Journal for the Scientific Study of Religion*. 31(2): 131 – 152.
- Jensen, Gray F.; & Maynard, L. Erickson. (1979). The Religious Factor and Delinquency ; Another Look at the Hellfire Hypothesis in Hadaway, C Kirk, Elifson, Kirk W, and Persen, David M. 1984 Religious Involvement and Drug Use among Urban Adolescents. *Journal for the Scientific Study of Region*. 23(2): 109 – 128.
- Jones, V.; & James R. Morris. (1956, May). Relations of Temperament to the Choice of Values *Journal of Abnormal Social Psychology*. 53(18): 345.

- Koenig, H.G.; Ford, S. M.; George, L.H.; Blazer, D.G.; & Meador, K.G. (1993). Religion and Anxiety Disorder : An Examination and Comparison of Association in Young Middle Age, and Elderly Adults. *Journal of Anxiety Disorder*. 7: 321 – 342.
- Maltyby, John. (1984). *Successful School for Young Adolescent*. New Brunswick, New Jersey: Transaction.
- Ozorak, Elizabeth Weiss. (1989). Social and Cognitive Influences on the Development of Religious Belief and Commitment in Adolescence. *Journal for The Scientific Study of Religion*. 28(4): 448 – 463.
- Perkins, H. Wesley. (1987). Parental Religion and Alcohol Use Problems As Intergenerational Predictors of Problem Drinking Among College Youth. *Journal for the Scientific Study of Religion*. 26(3): 340 – 357.
- Stack, R. Doyle, D.; & Kent, L. (1980). *Rediscovering Moral Communities*. Understanding Crime. Edited by Hirochi, T.; & Gottfredson, M. London: Sage Publication.
- Stack, S.; & Kanavy, M.J. (1983). The Effect of Religion on Forcible Rape : A Structural Analysis. *Journal for the Scientific Study of Religion*. 22(1): 67 – 74.
- Weinstein, Raymond M. (1976). The Imputation of Motives for Marijuana Behavior. *The International Journal of Addictions*. 11: 571 – 595.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

พระครูธีรสารปริยัติคุณ (พระมหา ดร.เดช กตปุญโญ)	รองอธิการบดี ฝ่ายต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์	ข้าราชการบำนาญ ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	อาจารย์ประจำ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- แบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5
- แบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

แบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ตอน 1 แบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความที่กำหนดให้แต่ละข้อว่านักเรียนเห็นด้วยหรือตรงกับการปฏิบัติระดับใด เมื่อพิจารณาแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือให้ตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติ ดังนี้

เชื่อ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนมาก

ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนปานกลาง

ไม่เชื่อ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของนักเรียนน้อย

ข้อ	ข้อความ	เชื่อ	ไม่แน่ใจ	ไม่เชื่อ
1	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า เมื่อท่านฆ่าสัตว์แล้วชาติหน้าท่านจะต้องเกิดเป็นสัตว์ชนิดนั้นแล้วถูกฆ่าด้วย			
2	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า หากท่านไม่ตั้งใจทำให้สัตว์ตาย ย่อมไม่ผิดศีล			
3	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า หากท่านตั้งใจฆ่าสัตว์ ทำให้ท่านต้องได้รับผลกรรมนั้นอย่างรวดเร็ว			
4	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การฆ่าสัตว์ที่มีประโยชน์มากนั้น ย่อมส่งผลของการกระทำได้เร็วและแรงกว่าการฆ่าสัตว์ที่มีประโยชน์น้อย			
5	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า หากบุคคลใดที่รังแกสัตว์จะทำให้บุคคลนั้นเกิดโรคภัยไข้เจ็บตามมา			
6	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าการแนะนำผู้หญิงให้ไปทำแท้ง ไม่เป็นบาป			
7	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าการซื้อสัตว์มาเลี้ยงแล้วไม่ดูแล เป็นการเบียดเบียนชีวิตสัตว์			
8	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การรังแกสัตว์จะทำให้ผู้ทำเช่นนั้นถูกทำร้ายร่างกายด้วย			
9	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การฆ่าสัตว์ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เพื่อนำมารับประทานเป็นอาหารนั้นไม่บาป			
10	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าการชักชวนให้ผู้อื่นให้ล่วงละเมิดศีล เป็นการเบียดเบียนผู้อื่นไปจากความดี			
11	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า บุคคลที่ลักทรัพย์ผู้อื่น ย่อมตกนรก ลงกระทะทองแดง			

ข้อ	ข้อความ	เชื่อ	ไม่แน่ใจ	ไม่เชื่อ
12	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าการการลอกการบ้านหรือรายงาน เป็นการขโมยผลงานของเขา			
13	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าผู้ที่โกงกินบ้านเมือง ย่อมต้องตกนรก			
14	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การนำสิ่งของทางราชการไปใช้เป็นส่วนตน เป็นการผิดศีล			
15	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การที่มีการใช้เส้นสายเข้าเรียนหรือทำงาน เป็นการขโมยโอกาส ของผู้ที่มีความสามารถ ย่อมทำให้ผู้นั้นได้รับผลกระทบ ไม่เจริญรุ่งเรืองในการงานหรือการศึกษา			
16	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า ผลกรรมจากการลักขโมย ย่อมต้องรับผลกรรมนั้น เช่น ถูกจี ปล้น หรือไฟไหม้บ้าน เป็นต้น			
17	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การประพาศติผิดในกาม เป็นการล่วงละเมิดสิทธิ์ผู้อื่น เมื่อตายแล้วต้องตกนรกและปีนต้นไม้			
18	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า วัยรุ่นทุกวันนี้ ที่นิยมมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เป็นการผิดศีลข้อกาเมสุมิจณาจาร			
19	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การมีภิกหรือมีคู่รักหลายคน ทำให้ท่านเป็นคนไม่ดีหลายใจ ถูกสังคมดูถูก			
20	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าเมื่อท่านล่วงละเมิดสิทธิ์ในการไปมีอะไรกับลูกหรือภรรยาเขา ทำให้ลูกของท่านได้รับผลกรรมนั้น			
21	การบังคับขืนใจหรือข่มขืนผู้อื่น เป็นการบาปอย่างมาก ย่อมทำให้ต้องตกนรกทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่			
22	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าผู้ผิดศีลข้อ กาเมสุมิจณาจารนี้ เมื่อเกิดชาติหน้าต้องเป็นกระเทย			
23	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าคนที่ดื่มสุราเมรัย (น้ำเมา) เมื่อตายแล้ว ย่อมตกนรกและถูกลงโทษด้วยการกรอกน้ำทองแดงร้อนๆเข้าปาก			
24	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การดื่มสุราเมรัย(น้ำเมา) ทำให้ขาดสติและทำความชั่วได้ทั้งปวง			
25	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การเสพสิ่งเสพยาเสพติดต่างๆ ทำให้ได้รับผลกรรมในชาตินี้ไม่ต้องรอชาติหน้า			
26	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การดื่มสุราเมรัย (น้ำเมา) เพื่อสังคมนั้นไม่เป็นบาป			
27	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าหากท่านไม่ดื่มสุราเมรัย จะทำให้ท่านไม่ประสบความสำเร็จในการงาน			

ข้อ	ข้อความคำถาม	เชื่อ	ไม่แน่ใจ	ไม่เชื่อ
28	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า เมื่อดื่มสุราเมรัยเป็นประจำแล้ว ซาติหน้าต้องเกิดมาเป็นคนปัญญาอ่อน			
29	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าการพูดคำเท็จ คือ พูดไม่ตรงกับความจริง ทำให้ไม่มีคนเชื่อถือ			
30	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าคนที่ไม่กล้าเผชิญกับความจริง มักพูดคำเท็จเพื่อหนีความจริงอยู่เรื่อย			
31	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า คนพูดคำเท็จจะไม่มีทางจะสงบสุขในชีวิตได้เลย			
32	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าการพูดคำเท็จ โดยไม่มีเจตนาจะทำให้ผู้ฟังเสียประโยชน์นั้น ไม่มีโทษใดๆ			
33	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าการพูดคำเท็จต่อกัน ย่อมทำให้หวาดระแวงกันอยู่เสมอ			
34	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าคนชอบพูดคำเท็จเมื่อตายแล้วย่อมจะต้องตก-นรก			
35	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าผู้ที่พูดส่อเสียด เมื่ออยู่ในสังคมใดย่อมทำให้สังคมนั้นแตกแยก			
36	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การพูดส่อเสียดเพื่อให้เกิดความสามัคคีของหมู่คณะ เป็นบาปมาก			
37	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า บุคคลใดชอบพูดให้เกิดความแตกแยกย่อมไม่เป็นที่ต้องการของสังคม			
38	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า คนพูดส่อเสียดมักเป็นคนที่ไม่มีความรัก			
39	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าคนพูดส่อเสียด ย่อมเป็นที่ระแวงของบุคคลทั่วไป			
40	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การพูดส่อเสียดเป็นการกระทำความชั่ว เมื่อตายแล้วต้องตกนรก			
41	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การพูดคำหยาบเป็นการทำลายเกียรติยศของผู้พูด			
42	ท่านเชื่อหรือไม่ว่าการพูดคำหยาบ ย่อมก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาท			
43	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การพูดคำหยาบเป็นการสร้างศัตรูให้กับตนเอง			
44	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การพูดคำหยาบเป็นการทำลายความรู้สึกดีๆที่มีต่อกัน			
45	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การพูดเพื่อเจ้อไม่มีประโยชน์ ทำให้เป็นบุคคลไม่น่าเชื่อถือ			
46	ท่านเชื่อหรือไม่ว่า ผู้ที่พูดเพื่อเจ้อ ทำให้ผู้พูดเป็นคนที่ทำลายเกียรติภูมิหรือศักดิ์ศรีของตนเอง			

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนมาก
ค่อนข้างมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนค่อนข้างมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนปานกลาง
ค่อนข้างน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนค่อนข้างน้อย
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนน้อย

ข้อ	ข้อความ	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
1	ฉันชอบตบยุงหรือแมลงที่มารบกวนฉัน					
2	ฉันมักจะห้ามปรามเมื่อเห็นเพื่อนทะเลาะกัน					
3	เมื่อมีคนมาทำร้ายฉัน ฉันจะทำร้ายเขากลับเช่นกัน					
4	ฉันชอบแบ่งปันสิ่งของและอาหารให้เพื่อนที่เดือดร้อน					
5	ฉันไม่ชอบรังแกสัตว์					
6	เวลาฉันเห็นเพื่อนถูกรังแกฉันจะเข้าไปห้ามปรามทันที					
7	ฉันไม่คิดจะโต้ตอบคนที่มาแกล้งฉัน					
8	เมื่อฉันเห็นเพื่อนฆ่าสัตว์ฉันจะห้ามปรามทันที					
9	เพื่อป้องกันสัตว์และแมลงรบกวน ฉันจะใช้ยาฆ่าแมลง ยาฉีดยุง กาวดักหนู ฯลฯ					
10	ฉันชอบทำบุญโดยการปล่อยสัตว์ ปล่อยปลา ใถชีวิตโค กระบือ ไนวันสำคัญต่างๆ					
11	ฉันคิดว่าการลอกการบ้านเพราะว่าเป็นการกระทำที่ฉลาดรู้จักเอาตัวรอด					
12	การไม่เอาของคนอื่นมาเป็นของตนเป็นสิ่งที่ฉันทำเป็นประจำ					
13	ฉันจะค่อยๆ สะสมเงินแล้วไปซื้อของที่ต้องการ					
14	ฉันไม่ยอมแทะต้องของ ของคนอื่นแม้ว่าเป็นของที่ฉันถูกใจมากๆ					
15	ถ้ามีโอกาสฉันจะส่งของที่เก็บได้คืนเจ้าของ					

ข้อ	ข้อความถาม	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
16	เมื่อเงินฉันขาดมือฉันจึงต้องขโมยเงิน					
17	ฉันหยิบฉวยของหลายอย่างที่ฉันอยากได้จากเพื่อนๆ เสมอ					
18	ฉันชอบของแพงๆ ที่เป็นของเพื่อนถ้ามีโอกาสขอยืมแล้วจะไม่คืนจนกว่าเจ้าของจะมาทวง					
19	ฉันเก็บของมีค่าได้ ฉันจะดีใจมากๆ เพราะฉันถือว่าเป็นโชคดีของฉัน					
20	ฉันซื่อสัตย์ต่อแฟนของฉันมากเพราะเขา/เธอเป็นยอดชาย/ยอดหญิงในอุดมคติของฉัน					
21	ฉันยกย่องและให้เกียรติแฟนของฉันเสมอ					
22	ฉันและแฟนนัดพบกันเพื่อจู๋จี้กันเสมอ					
23	ฉันเป็นคนให้เกียรติผู้ชาย/ผู้หญิงทุกคน และไม่เคยคิดนอกใจแฟน					
24	ฉันชอบดูหนังสือรูปภาพ และวิดีโอเรตอาร์หรือเรตเอ็กซ์เสมอ					
25	ฉันกับแฟนของเพื่อนมักแอบไปเที่ยวด้วยกันเสมอเพราะเขา/เธอชอบฉันมากกว่าเพื่อนของฉัน					
26	ฉันชอบแสดงกริยา เช่น กอด จูบ พุดจาเกี่ยวกับพาราดีกับคนอื่นที่ไม่ใช่แฟน					
27	ถึงแม้ว่าจะมีโอกาสอำนวยฉันไม่เคยล่วงเกินแฟนของฉันเลย					
28	ฉันจะเลิกกับแฟนถ้าแฟนไม่给我ลวงเกิน					
29	ฉันชอบพูดถึงความไม่ดีของผู้อื่นเสมอ					
30	ฉันไม่ชอบพูดทำร้ายหน้าใจผู้อื่น					
31	ฉันพูดเรื่องตลกมากเพื่อให้เพื่อนสนุกสนาน					
32	ฉันพูดเรื่องธรรมะเพื่อให้เพื่อนคลายทุกข์					
33	ฉันมักเล่าเรื่องที่ไม่ตรงกับความจริงกับพ่อแม่และผู้ปกครอง					
34	ฉันชอบพูดยุยงให้เพื่อนๆ เกลียดเพื่อนคนที่ฉันไม่ชอบ					

ข้อ	ข้อความถาม	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
35	เมื่อฉันทำความผิดฉันบอกให้คุณพ่อคุณแม่ และผู้ปกครองรับรู้ทันที					
36	ฉันไม่ชอบพูดอวดว่าฉันเป็นคนที่มีความสามารถ					
37	ฉันไม่ชอบพูดให้เพื่อนผิดใจกัน					
38	ฉันมักพูดชมเชยและยกย่องเพื่อนเสมอ					
39	ฉันปฏิเสธเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ทุกชนิด					
40	ฉันขอน้ำเปล่าหรือน้ำหวานแทนสุราทุกครั้งที่ต้องเข้าสังคม					
41	ฉันไม่เคยเกี่ยวข้องกับสุราหรือเสพติดเลย					
42	ฉันไม่สูบบุหรี่เมื่อเพื่อนยื่นบุหรี่ให้ฉันสูบ					
43	ฉันไม่ทำตนให้ตกเป็นทาสยาเสพติด					
44	ฉันจำเป็นต้องดื่มสุราเพราะต้องเข้าสังคมรวมกลุ่มกับเพื่อน ๆ					
45	ฉันดื่มสุราบ้างเป็นครั้งคราวเพื่อทำให้สนุกสนานมากขึ้น					
46	ฉันเคยเสพยาบ้า					
47	ฉันเคยเสพยาอี					
48	ฉันดื่มสุราและสูบบุหรี่เพราะกลัวถูกหาว่าเป็นตัว					

ภาคผนวก ค

การหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ

ตาราง 4 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามความศรัทธาในศีล 5

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.349	24	0.568
2	0.438	25	0.363
3	0.351	26	0.430
4	0.295	27	0.565
5	0.487	28	0.636
6	0.609	29	0.416
7	0.388	30	0.233
8	0.258	31	0.627
9	0.661	32	0.594
10	0.615	33	0.440
11	0.450	34	0.734
12	0.557	35	0.642
13	0.359	36	0.369
14	0.615	37	0.501
15	0.573	38	0.653
16	0.450	39	0.668
17	0.497	40	0.386
18	0.403	41	0.337
19	0.556	42	0.721
20	0.522	43	0.556
21	0.601	44	0.687
22	0.497	45	0.619
23	0.591	46	0.731

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งหมดเท่ากับ 0.795

ตาราง 5 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.550	25	0.327
2	0.550	26	0.351
3	0.299	27	0.573
4	0.512	28	0.724
5	0.526	29	0.573
6	0.491	30	0.635
7	0.464	31	0.519
8	0.203	32	0.605
9	0.344	33	0.432
10	0.344	34	0.305
11	0.365	35	0.469
12	0.422	36	0.548
13	0.502	37	0.706
14	0.565	38	0.469
15	0.566	39	0.526
16	0.545	40	0.604
17	0.590	41	0.500
18	0.294	42	0.599
19	0.267	43	0.414
20	0.585	44	0.500
21	0.641	45	0.500
22	0.527	46	0.224
23	0.611	47	0.277
24	0.408	48	0.511

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.795

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยความศรัทธาในศีล 5

ข้อที่	ค่าเฉลี่ย	ข้อที่	ค่าเฉลี่ย
1	2.17	24	2.80
2	2.22	25	2.78
3	2.56	26	1.73
4	1.88	27	1.68
5	2.37	28	1.83
6	1.26	29	2.75
7	2.69	30	2.80
8	2.35	31	2.53
9	1.91	32	2.16
10	2.66	33	2.84
11	2.45	34	2.31
12	1.91	35	2.84
13	2.80	36	2.78
14	2.57	37	2.83
15	2.21	38	2.67
16	2.45	39	2.75
17	2.45	40	2.42
18	2.21	41	2.67
19	2.33	42	2.63
20	2.56	43	2.66
21	2.72	44	2.63
22	1.89	45	2.57
23	2.17	46	2.48

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ข้อที่	ค่าเฉลี่ย	ข้อที่	ค่าเฉลี่ย
1	2.65	25	4.29
2	3.61	26	4.28
3	2.70	27	3.31
4	3.74	28	4.49
5	3.71	29	3.65
6	3.36	30	3.47
7	2.65	31	2.82
8	2.96	32	2.37
9	3.40	33	3.69
10	2.52	34	4.10
11	3.24	35	3.19
12	3.87	36	3.46
13	3.88	37	3.80
14	2.34	38	3.54
15	3.93	39	3.19
16	4.48	40	3.33
17	4.41	41	3.39
18	4.33	42	3.87
19	3.74	43	4.30
20	3.65	44	3.47
21	3.93	45	3.30
22	2.52	46	4.72
23	3.50	47	4.76
24	3.40	48	4.60

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายเสกสันต์ ศิริวรรณ
วันเดือนปีเกิด	6 กรกฎาคม พ.ศ. 2516
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	50 ซอยสุวรรณดี 3 เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ธุรกิจส่วนตัว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนดุสิตาราม กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิทยาศาสตร์ จากโรงเรียนวัดบวรนิเวศ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2544	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) เกียรตินิยมอันดับ 2 วิชาเอกวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร